

Compotus cum
cōmento

Magistro Aviano
Auctore.

156
Liber qui Compotus inscribitur vna
cū figuris ⁊ manibus necessarijs tam
in suis locis q̄ in fine libri positis In-
cipit feliciter.

Lux orta est iusto. Psalmista. Ista uer-
ba possunt dupli-
citer considerari. ¶ Primo possunt dici de
deo qui est lux uera: ideo dicebat Dauid.
Lux orta est iusto. Et de ista luce dicitur Io-
hannis p̄mo Erat lux uera q̄ illuminat om-
nem hominem uenientem in hunc mundum. ¶ Secūdo
ponitur de scientia: Et dicitur lux quasi scientē reddentē
lucidum: quia facit hominem scientem esse lucidū. In qui-
bus uerbis ad cōmendationē sciētie duo breuiter tangunt̄
¶ Primo enim tāgitur scie altitudo preciosa per hoc q̄ di-
cit lux. ¶ Secūdo largitudo gloriōsa p̄ hoc q̄ dicit orta est.
Primū probatur auctoritate ⁊ ratione. Auctoritate Isido-
ri sic dicentis. Sciētia est fons indeficiens bonitatis uia sui
saluatoris cognitio. Ratione sic. Illud est ualidū ⁊ precio-
sum q̄ de inualido ⁊ imperfecto facit ualidum ⁊ perfe-
ctum. scientia est hmōi. ergo ze. Maior est manifesta. Mi-
nor declaratur per p̄m tertio de anima sic dicentē. Ani-
ma in principio sue creatiōis est tanq̄ tabula rasa in qua ni-
hil depictum est depingibilis tñ scientiis ⁊ uirtutibus. Pri-
mū probatur auctoritate Boetii ⁊ ratione in prologo arif-
metice. Scientia est eorum que uera sunt ⁊ impmutabilis
essentie nostraq; cōprehensione ueritatis. Ratione sic. Il-
lud est tanq̄ summū bonum q̄ habet largitionem glorio-
sam. scia est hmōi. ergo ze. Maior est uera. Minor probat̄
per diffinitionem scie que talis est. Scientia est quidā ha-
bitus anime rationalis nō innatus sed acquisitus omnium
humanarū rerum indagatrix ⁊ totius humane uite gu-
bernatrix. Q̄d scia sit habitus patet. quia scia est aliquid exi-

sciens in anima. sed omne illud quod est in anima aut est habitus aut potentia aut passio. Et hoc testatur Aristoteles in secundo ethicorum. quod scientia non sit passio patet. quia passiones sunt in uoluntate scientia non est homini. ergo etc. quod non sit potentia patet. quia quaelibet potentia fit a natura sicut irascibilis & concupiscibilis. & sic relinquatur quod non sit potentia. quod sit habitus anime rationalis patet per predicta. quod autem sit habitus non innatus patet. quia si ille habitus qui est scientia esset innatus anime. omnia animam habentia haberent istum habitum a natura quod est falsum. quod sit habitus humanarum rerum indagatrix et gubernatrix. patet quod sine scientia nihil potest gubernari. Et quod sit habitus totius uite humane eiusque gubernatrix patet per philosophum. ii. metaphisice ubi dicit quod sapientis est alios regere & ordinare: nec ab aliis ordinari. & quod omnis scientia ad dei cognitionem ordinata est. & deum cognoscere non possumus nisi per domum testante Dauid. Deus in domibus suis cognoscetur ideo domum dei cognoscamus necessario. Unde dicit beatus Augustinus quod quatuor sunt necessaria in domo dei. scilicet grammatica ad uerba dei exponenda Musica ad laudes dei decantandas. Ius canonicum ad iura ecclesiastica defendenda & discernenda. Computus ad festa mobilia & imobilia inuentenda. Post uidentum est quid sit tempus. Tempus est quo mundus incipit & mundus finiet. Tempus sic diuiditur per perygenesim. & est perygenesis spaciū. xv. mille annorum & hoc maxime a magis & philosophis denominatum est. Dicunt enim quod omnes stelle & planete se mouerunt. Perygenesis diuiditur in etatem que continet tria millia annorum uel eo circa. Et sunt septem etates secundum antiquos. Unde uersus.

Incipiens ab adam quam formauit deus etas
Ad noe transiuit prima sequens ad abraham
Ad dauid extendit se tertia quarta subinde
Ad transmigrantes in babilonem fuit
Quinta petit cursum christi uenientis ad ortum
Ad finem mundi currere sexta parat

Clauditur in requie sanctorum septima cuius
 Claudere fulgorem uespere nulla parat.
 ¶ Item debemus notare annos a creatione mundi usq; ad
 natiuitatem dñi. sume enim quinq; millia annorū & ducē
 tum minus uno. Vñ uersus
 Quingentos decies cū bis centum minus uno
 Annos dic ab adam donec uerbum caro factum.
 ¶ Etas diuiditur in euum. Est aut euum spacium mille an
 norum. Nulla enim tabula excedit mille annos. Euum di
 uiditur in seculum. Est aut seculū spacium centum anno
 rum. Seculū diuiditur in inditionem. Et est inditio spacium
 xv. annorū. Indicio diuiditur in lustrū. Et est lustrū spacium
 quinq; annorū. Lustrū diuiditur in annū. Annus diuiditur
 i quatuor tēpora. s. in Ver. Estatē. Autumnū & Hiemē &
 quodlibet istorū in tres menses. & quilibet mensis in qua
 tuor hebdomadas. & quelibet hebdomada in septē dies.
 et quelibet dies in quadrantes. & quilibet quadrans in sex
 horas. & qlibet hora in quatuor puncta. & quodlibet pun
 ctum in decem momenta. & quodlibet momentū in duo
 decim uncias. & quelibet uncia in uigintiocto athomos.
 Athomus est ita paruū spacium q; nō potest plus diuidi pro
 pter sui breuitatem Dicitur aut athomus ab a q; est sine &
 thomos qd est diuisio quasi sine diuisione.

Quoniam in magno cōpoto tradite
 sunt multe regule & diuerse a magistro ale
 xandro de uilla dei & a quibusdā aliis ad in
 ueniendum hec festa mobilia: & hoc sub dispendio mul
 tum longo. & quia prolixitas est mater ignorantie & etiā
 cecitatis: ideo a diuersis diuerse tabule tradite et edite fue
 runt in quibus per unam solā lram dicta festa mobilia pnt
 sciri. Et quia de facili ex scriptorū uitio & ignorantia erra
 re possumus. ideo superuenerunt alii quorū quidā profai
 ce. alii uero metrice hanc doctrinam iuncturis manus si

171
nistrē describere uoluerūt. Inter quos fuit magister Auia-
nus qui hanc doctrinā in iuncturis quinq; digitorum ma-
nus sinistrae euidenter edocuit. Ideo causam quadruplicem
inquiramus s. causam efficientem. materialem. formalem.
& finalem. Causa materialis est omne illud quod in isto li-
bro continetur. s. cōpotus metricus. Causa formalis est du-
plex ut in alijs libris. s. forma tractandi & forma tractatus.
Forma tractandi est modus agendi qui est metricus. For-
ma tractatus est diuisio libri per capitula & capitulorū per
partes minus pncipales. Causa efficiēs fuit magister Auia-
nus qui hūc librum composuit. ut dictum est. Causa fina-
lis ut perlecto libro & memorie commendato possumus
ad maiorem temporis noticiam peruenire. Subiectū huius
libri est tempus scdm cursum solis & lune cōsideratū.
Causa suscepti huius operis est ut habeamus noticiā tem-
poris in aliqua sui parte declarare. Utilitas maxima est qz
ut tangitur in magno compoto. Pudibundum est illud qd
laici sciunt clericos ignerare. s. qn clerici nesciunt respon-
dere de festis siue compoto. s. quinq; festa mobilia in loco
debito situare. Alia utilitas quia illud qd habemus in ma-
gno compoto per multas regulas in iuncturis manus sini-
stre & sub paucis regulis potest sciri. Supponitur autē astro-
logie scientie cum ibi de tēpore siue cursu solis & lune de-
terminetur. Titulus talis est. Incipit compotus manualis a
magistro Auiano metrico compilatus ad ignorantiam tem-
poris expellendam. Hic titulus bonus est quia hic tangun-
tur qtuor cause. s. causa materialis per hoc qd dicit cōpo-
tus manualis. Causa formalis per hoc qd dicit metricus
Causa efficiens per hoc qd dicit a magistro Auiano. Cau-
sa finalis per hoc quod dicit ad ignorantiam temporis ex-
pellendam & ista debent queri in principio cuiuslibet li-
bri. Versus. Forma uel efficiens cum causa materiali. Finis
uel utilitas cui parti philosophie. Detur quis titulus ope-
risq; causa recepti. Principio libri debent hec omnia queri
Et quia diuisio ualet ad plura. s. ad memoriam firmiorem

huius
est
magister
iang.

148

habendam & ad faciliorem acceptionem & ad euidenti
am plenioram ideo iste liber diuiditur. In prima parte pro
ponit ponere denominationem sui libri. Et in secūda par
te profequitur. Prima pars. Cōpotus est talis. Secūda ibi.
Quatuor in partes. Et ista in duas. In prima ponit quandā
diuisionem quadruplicem. secundo profequitur de mem
bris. Secūda. Ciclus solaris. Et hec diuisio lectionis. In pri
ma parte dicit auctor. iste cōpotus proprie dicitur manua
lis quia in leua manu id est in sinistra cōpotus est nobis no
tus. Circa istam partem breuiter tria sunt notanda. Primo
quid sit compotus & unde dicatur. Secundo de nominib
bus digitorum. Tertio de iuncturis eorūdem. Compotus
sic diffinitur. Compotus est scientia cōsiderans tempora
distincta scđm cursum solis & lune prout ad usum eccle
sie dinoscitur pertinere. Scientia ibi ponitur tanq̄ genus. i.
tanq̄ superius quia ille est superius a quo non conuertitur
cōsequētia subsistendi ut describitur in postpredicamen
tis. Per hoc quod dicit tempora considerās denotatur ma
teria huius libri. s. compoti. Quoniam tempus est materia
circa quam agit compotista non tñ dico tempus conside
ratum quolibet modo. sed scđm motum solis & lune. Et
differt cōpotus ab astrologia sicut pars a suo toto: quia cō
potus cōsiderat solum motum solis & lune. sed astrologia
totum motum omniū planetarum. Et dicitur compotus a
computo computas non quia computare doceat sed quia
computando docetur. Est autē compotus duplex. s. philo
sophicus & uulgaris siue ecclesiasticus. Philosophicus est
qui nullas diminutiones temporis dimittit & est ineffabi
lis. Ecclesiasticus siue uulgaris est ille qui aliquas diminu
tiones temporis dimittit & est sepe fallibilis. Et sciendum
est q̄ in anno sunt. ccclxvi. dies & sex hore de quibus fit
una dies naturalis in quarto anno qui dies bisextus nun
cupatur. Postea ad secundum accedendum est scilicet di
cere de nominibus digitorum. ¶ Primus digitus grossior
uocatur pollex: ratio est: quia pollet in grossitudine uel for

141
tudine respectu aliorum digitorū. Secundus uocatur in-
dex quia mediāte ipso indicamus res quas uidemus. Ter-
tius uocatur mediū quia stat in medio aliorum. Quartus
uocatur medicus quia medicinalis est uel quia phisici ma-
gis illo utuntur q̄ aliis. uel quia eius ungula uenenum non
patitur. uel quia in isto consuetū est ponere anulos medici-
nales. Quintus uocatur auricularis quia aures mūdāt. uel
minimus quia sit minimus aliorum. Post hec dicendū est
de tertio. s. de nominibus iuncturarum Primo incipiendū
est in loco inferiori in quo est iūctura indicis que radix ap-
pellatur. Secunda iunctura supraradix appellatur. Tertia
iunctura secunda supraradix. Quarta uocatur summitas.
Quinta subungula. Sexta secūda subungula. Septima gros-
sa radix. Patet ergo q̄ in quolibet digito sunt septē iunctu-
re excepto pollice in quo solū sunt quinque nec plures nec
pauiores.

fr
ibi
ta
par
pti
do
Si f
uni
ma
mo
quo
bife
effi
f. in
quid

Ompotus est talis proprie dictus
manualis

Beua manus totū nobis facit hūc
foze notum;

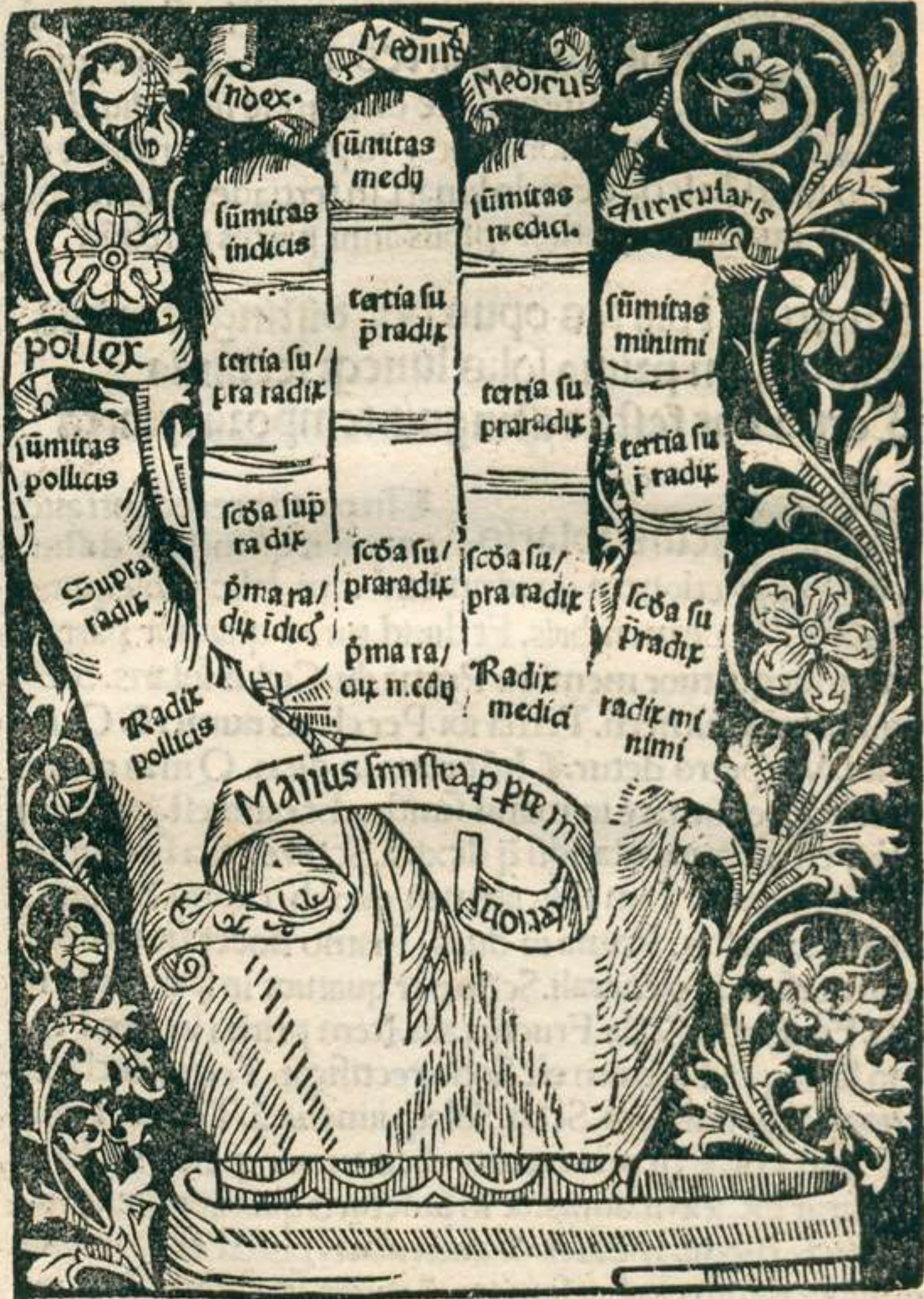
Quatuor in partes etc. **I**n ista parte au
ctor prosequitur
de suo intento & dicit q̄ iste liber diuiditur
in quatuor partes. In prima determinat de
ciclo solari. In sc̄da de ciclo lunari. In tertiade festis mobili
bus In quarta de quatuor t̄pibus anni. partes patebūt.

Quatuor i partes opus hoc distinguere dēs
Dat ciclum p̄ma solis luneq; secunda
Tertia dat festa distinguit tempora quarta

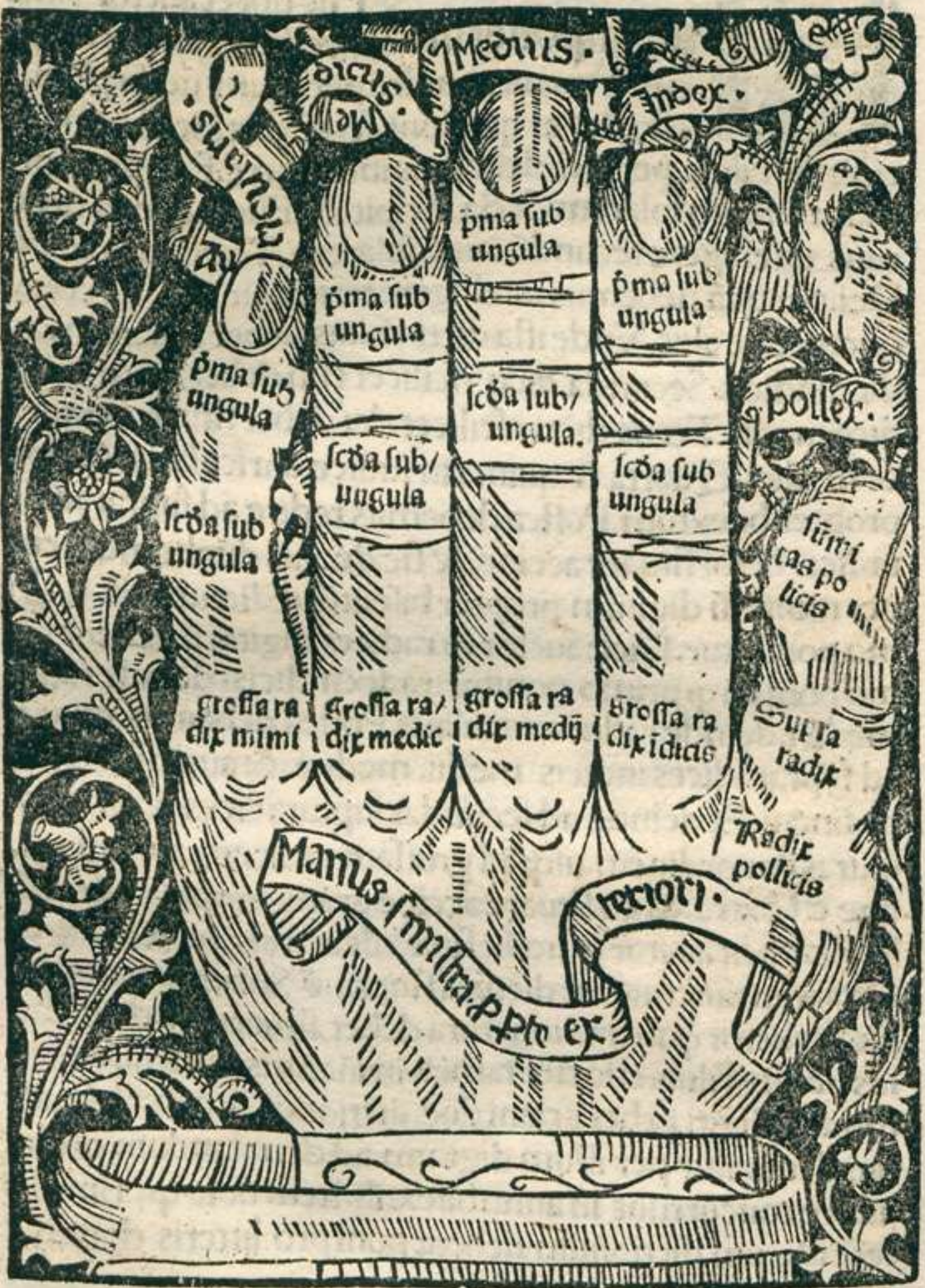

Ciclus solaris. **I**n parte precedenti auct
or posuit quandam distin
ctionem quadrimembrem. Hic prosequitur
de membris. Et diuiditur in quatuor partes.
fm q̄ sūt quatuor membra. Prima ibi Ciclus solaris. Sc̄da
ibi. Ignorās numerū. Tertia ibi. Per clavis numerū. Quar
ta ibi. Ver petro detur. **I**te p̄ma in duas. Qm̄ in prima
parte docet situare in manu sinistra. Et ratio est. qz prom
ptior est ad computandū q̄ dextra. Sc̄do ex illa situatione
docet inuenire l̄ram dñicalem in quolibet anno. Secunda
Si forsan nescis. Prima in duas. Primo docet situare per
unū uersum in generali. Sc̄do per quatuor in speciali. Pri
ma. Filius esto. Sc̄da. Fructus alit. Item prima in tres. Pri
mo facit quod dictum est. Sc̄do rectificat. Tertio declarat
quondā suppositum. Sc̄da. Solaq; iuncturā. Tertia. Tunc
bisextus erit. **I**n prima parte dicit auctor q̄ ciclus solaris
efficitur ex .xxvii. annis. & in iuncturis quatuor digitorū.
s. indicis. medii. medici. & auricularis potest situari. quia
quilibet digitus habet septem iūcturas ut uisum est supra.

& sic cum sint quatuor digiti habentur. xxviii. iuncture.
 In istis autē iuncturis situantur. xxviii. anni cicli solaris.

¶ Descriptio manus sinistrae ad cognoscendum nomina digitorum necnon iuncturarum tam a parte interiori q̄ exteriori.

Ciclus solaris septem quater occupat annos
Ac in iuncturis totidem poni decet illos.

Hic imponatur. ¶ Hic docet auctor situa-
cturis manus sinistre per istum uersuz. Filius
esto dei. in quo sunt septē dictiones. Prima in-
cipit ibi. Filius. per quā debemus intelligere. f. & per. f. pri-
mum annum solarem. Scda incipit ibi. Esto. per quā debe-
mus intelligere secundū annū solarem. Tertia incipit ibi.
Dei. per quā debemus intelligere tertū annū. & sic cōse-
quenter de aliis. Vnde ista dictio filius debet situari in ra-
dice indicis. Secunda dictio scilicet esto debet situari in ra-
dice medii. Tertia dictio scilicet dei debet situari in radi-
ce medici. Quarta & quinta in radice auricularis. & hoc
propter bisextum. Postea debemus redire ad supraradicē
indicis & ibi situare accipe. & sic de aliis duplicando sem-
per minimū digitum propter bisextū ut dictum est. ¶ Pri-
mo ponuntur. Dicit auctor q̄ radices digitorū debent pri-
mo poni ita q̄ primo ponitur radix indicis. deinde radix
medici. deinde radix auricularis. Postea debemus reuerti
ad supraradices indicis medii. medici. & auricularis per
ordinem. Et deinde ad secundas supraradices & alias iun-
cturas per ordinem usq̄ ad grossam radicem auricularis.
que est extra. & ibi situare accipe gratis. propter bisextū.
Postea dicit auctor q̄ uersu finito debemus reincipere &
situare in iuncturis ut dictū est supra. ¶ Solaq̄ iuncturam.
Dicit auctor q̄ in una iunctura debet situari sola dictio hu-
ius uersus Filius esto dei. tamen in iūcturis auricularis seu
minimi digiti debent poni due dictiones propter bisextū
qui denotatur per istum digitum ad denotandum q̄ due
littere concurrunt in anno bisextili. Item nota q̄ prime lit-
tere istarum dictionum debent poni pro litteris domini-
calibus non curando de aliis.

162

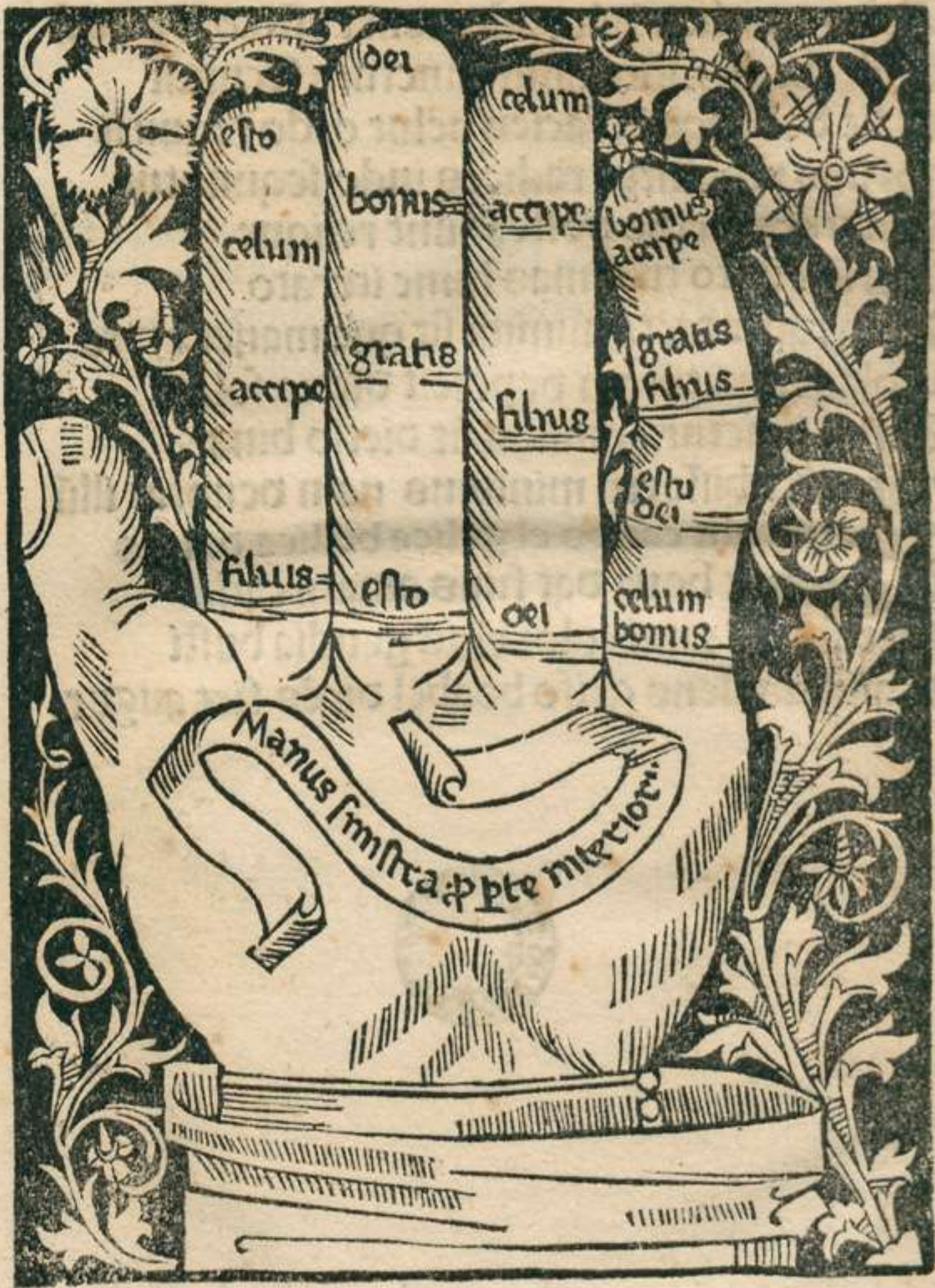
¶ Item nota q̄ sol sic diffinitur. Sol est mundi oculus firmamēti pulchritudo celi uiator fons totius caloris planetarum rector annorum diuisor temporū distinctor & orbis dispensator. Et dicitur per etimologiā quasi solus lucens uel quasi supra oīa lucens: ¶ Fructus alit. In ista parte docet auctor breuiter inuenire l̄ras dominicales dicens q̄ si tu uis scire melius l̄ras dominicales cuiuslibet anni tu debes istos quatuor uersus in iuncturis quattuor digitorū manus sinistre situare. ita q̄ primus uersus. s. Fructus alit. seruit p̄mo digito. s. indici. Et genitrix. seruit secūdo. Dat flores. seruit tertio. Cambit edēt. seruit quarto. ita q̄ de primis trinus uersibus debemus accipere solum primā l̄ram cuiuslibet dictionis. Et de quarto debemus accipere duas primas l̄ras duarum primarū syllabarum: & hoc propter bisextū. ut patet de Cambit. c. & b. de edent. e. & d. & sic de aliis dictiōibus uersus deseruientibus minimo. ¶ Item notandum est q̄ in anno bisextili prima littera dñicalis q̄ incipit in circūcisione dñi finit cursum in festo beati mattheie semper: & secūda incipit in illo festo. & durat per totum annū. ¶ Item nota q̄ sc̄dm diuersos annus habet diuersa principia: quorū opiniones compotisse in aliquo sequuntur. Latini enim incipiūt annū suum in Ianuario talē rationem habentes: q̄ sol in illo mense habet oriri: & tendit ab inferiori hemispherio ad superius hemispherium. Hebrei uero incipiūt annum suum in martio talem ratiōem habentes. q̄ uer oritur in illo mense: & in uere omnia renouantur. Alii autem habent aliam rationem. Quia .xii. signa sunt in zodiaco & ordinantur sc̄dm ordinē mensiū. Vnde cum Aries sit primum signum quod Martio attribuitur uidetur q̄ annus in Martio debeat incipere. Alia ratio est quia mundus factus fuit in Martio. Vnde principium mūdi renouat. g. tertia martis. Egipti uero incipiūt annum suum in septembri: qm̄ in illo mense recolligunt fructus suos: & colligūt omnia que debent sufficere ad uitum totius anni. Compositis imitantur exordium latino

rum in hoc q̄ in martio renouantur concurrētes & regulares feriales. Vnde illud. Sunt in marte noui concurrētes & regularis. Egyptios imitantur in hoc q̄ in septembr̄ renouātur regulares lunares. Vnde illud. Lunares nouas habet september epactas. Ciclus solaris est adequatio cursus solis per annos integros septimanas & dies. Numerus iste scilicet. xxviii. per quem sequuntur littere dominicales & feriales & bisextus uocatur ciclus solaris: & situatur ī iuncturis quattuor digitorum qui quattuor simul sumpti habent uigintiocto iuncturas: & prima iunctura primi digiti scilicet indicis ī qua ponitur. f. d. est pars interior manus & pars iūcture in qua. f. d. est exterior uel grossa radix q̄ idem est & semper in auriculari ponuntur due littere ad denotandum bisextum & signatur per istum uersum
Filius esto dei celum bonus accipe gratis.

Hinc imponatur iuncturis postea verus
 Filius esto dei celum bonus accipe gratis
 Filius f signat annum primum manifestat
 Solis ⁊ indicis hanc radix tenet esto dat e qua
 Tult medii radix anni iunctura secundi
 Et sic de reliquis facies uelut ordo requirit
 Primo ponuntur radices inde sequuntur
 Iuncture medie postea sunt relique
 Versu finito tu sumas hunc iterato
 Dum radix tacta minimi sit que manet extra
 Solaq; iuncturam deposcit dictio solam
 Omni iunctura minimi sit dictio bina
 Propter bissextu minimus nam denotat illu
 Fructus alit canos el gelica bellica danos
 El genitrix bona dat finis amara cadat
 Dat flores anni color eius gaudia busti
 Cambit edens grifo boabel dicēs fiet augur

Descriptio manus finistre tam a parte interiori q̄
 exteriori ad cognoscendum lram dominicalem &
 bisextum necnon ciclum solarem.

Hinc bisextus erit In parte p̄cedenti, au-
ctor fecit mentionē
de bisexto. Hic determinat de ipso. Et diuidit
ista pars in duas. Primo facit quod dictū ē. Sc̄do
remouet dubiū quā primo docet inueni bisextū. Sc̄do do-
cet situare ip̄m. Sc̄da pars Bisextū sexte. Et illa pars in du-
as. Primo facit quod dictū est. Sc̄do remouet dubiū. Sc̄da
Posteriori die. Primo dicit auctor quod bisextus fit quotiens
cunq; anni ab incarnatiōe dñi possunt diuidi per quatuor
partes eq̄les ut habemus. iiii. viii. xii. xvi. xx. & sic de aliis.
¶ Circa istā partē notandū est quod differētia est inter ciclum
solarem & annū solarē: quia ciclus solaris continet. xxviii.
annos: & annus solaris continet. ccc. & sunt. v. dies cū. vi.
horis. Vnde si aliquis querat quare ī ciclo solari. xxviii. an-
ni nec plures nec pauiores sunt. Respondendū est quod anti-
qui astronomi de cursu solis dubitantes congregauerūt se
& iuerunt ad quosdam montes altos in arabia & quidam
inter eos peritissimus uidit solem faciētem cursum suum
& ordinauit in quodā astrolabio & quod sol faciebat cursum
suū in primo anno in primo puncto inuenit & sic de dis-
currendo usq; ad. xxviii. annos et. xx. puncta et tunc uidit
quod sol non ibat ultra sed regrediebat in p̄mo puncto: ideo
dicit quod cursus solis cōtinebat. xxviii. annos nec plures nec
pauiores. ¶ Secundo nota quod duplex est annus. s. annus so-
laris & annus lunaris & de illo anno lunari habemus ī ca-
pitulo de cursu lune. Et alius annus solaris qui sic diffinit.
Annus solaris est aliquod spatium t̄pis in quo sol peragrat
cursum suū per zodiacū transeundo per equinoctia & sol-
sticia redeundo ad illud p̄ctum a quo inceperat moueri.
Et dicitur annus ab eo is: uel ab an quod est circum uel cir-
ca. quia cernit & circūdat cursum solis. Ad euidentiā pre-
dictorum notādum est quod duplex est solsticiū. s. solsticiū
hyemale & solsticiū estiuale. Solsticiū hyemale est quā-
do sol est in ultimo gradu nec amplius descendere p̄t. &
tunc nobis remouetur calor & generat frigus & tūc nox

habet .xvi. horas dies uero .viii. Solsticiū estiuale est qñ sol
 est in superiori gradu nec potest plus ascendere & tñc no
 bis appropinquat & generatur maxima caliditas: & tunc
 dies habet .xvi. horas nox uero .viii. ¶ Item nota q duplex
 est equinoctiū. s. uernale & autūnale. Equinoctiū uernale
 est qñ sol est in medio cursus sui ascendendo & tunc dies
 equatur nocti: & incipit in Kalendas aprilis. Equinoctium
 autūnale est qñ sol est in medio cursus sui in descendendo
 Et dicitur equinoctiū ab equo equas: quia tunc dies equat
 noctibus. Item solsticiū quasi solis statio & dicitur a sol &
 statiū statii quia tunc sol stat in ima uel in superiori parte.
 ¶ Item nota q diuersi diuersimode inceperunt annū suū.
 Numa pompilius quidam rex incepit in solstitio hyemali
 quia tunc sol incipit ascendere. Alii uero sicut romulei in
 ceperūt annum suum circa equinoctiū uernale: quia tunc
 oīa ridet & uirent. Et scđm theologos mundus fuit crea
 tus .xv. kl. Aprilis. Alii uero inceperunt annum suum in
 equinoctio autūnali. Iuxta illud dictū Genesis. Producat
 terra herbā uirētem & facientē fructū iuxta genus suum
 Et quia autūnus est tps fructuosum dicebatur mundū esse
 factum in autumno. Nos uero catholici illa principaliter
 imitamus qm̄ in Ianuario incipimus clauas nostras & au
 reum numerū & in martio incipimus concurrētes & re
 gulas feriales & in septembri epactas & regulares lunares
 ambolismales annos. ¶ Item nota q annus solaris fit ex
 ccclx. diebus cum .vi. horis: sed quia scđm auctorem istuz
 & uulgarem computū remanent sex hore singulis annis
 ad confusionem omniū tollendam: nam fieret cōfusio si
 unus terminaretur in meridie & alter in uespere uel circa
 uesperas ideo statuerunt cōpotisse q sex hore primi anni
 & sex secūdi. & sex tertii. & sex quarti constituerunt unū
 diem naturalē & superadditio illius diei uocatur bisextus
 & ille bisextus situatur sexto, kl. Martii. & .ii. dies sup unā
 litterā cōputantur. Sed si queratur quare magis dies bile
 xtilis attribuitur februario q̄ aliis mensibus. Respondēdū
 b iit

est q̄ febr uariū est minor aliis mensibus uel quia est ulte-
rior sc̄dm illos qui annū suū inceperunt in martio & ideo
ultimus dies in ultimo mense collocatur. ¶ Et nota q̄ bis
sextus dicitur a bis q̄d est duo & ex q̄d est sex quia in .vi.
kl. martii duo dies cōputantur supra unam litterā. ¶ Item
nota q̄ si non obseruaretur dies bisextilis infra multos an-
nos contingeret diem natalis dñi celebrari ubi annuntia-
tio dñica celebratur. Et etiam peius inconueniens seque-
retur q̄ ubi celebratur natiuitas beati iohannis baptiste ibi
contingeret celebrari natalem uel natiuitatem dñi. Et si-
militer in quolibet signo: ideo ad remouendū illā cōfusio-
nem & ad obseruandā auctoritatē beati iohannis baptiste
dicentis sic. Te oportet crescere me aut̄ minui. quia sol in-
cipit ascendere in natiuitate tua: & in ea incipit descende-
re ideo de q̄tuor annis in quatuor annos habemus unam
diem uacantem a qua bisextus ortus est & semper habet
tenere festa fixa in eodem t̄p̄e: ideo fit bisextus. Verumt̄n̄
cōpotiste nō potuerūt remouere quin festū beati iohānis
baptiste celebraret̄. xii. diebus post descēsum solis quia sol
incipit decrescere in festo beati barnabe: & similiter non
potuerūt facere quin festū natiuitatis dñi celebraret̄. xii
diebus post ascēsum solis. quia sol incipit ascēdere in festo
btē Lucie. ¶ Posteriori die. Hic remouet auctor dubiū. qz
aliquis posset q̄rere in qua die festū mathie celebraret̄ an
in priori uel posteriori: quia sunt duo dies supra unam l̄ram
cōputādi. Illud dubiū remouet & dicit q̄ dēt celebrari in
posteriori die. Et ratio est qz si celebraretur in prima die
bis in anno celebraretur: quod est inconueniens ideo cele-
bratur in ultima die.

Tūc bisextus erit per partes quatuor equas
Annos partiri cum poteris domini
Bisextum sexte martis tenuere kalende
Posteriori die celebrantur festa mathie

Sabbata si teneant ibi non alibi celebrantur.

S forsan nescis. ¶ Superius auctor de terminat de anno bise

xtili & de situatione illius: & de anno solaris: & de ciclo ipsius anni. Hic docet uariationē ipsius ostendens lram dñicalem cuiuslibet anni. Et diuiditur ista pars in duas partes. Primo facit qđ dictū est. Secdo determinat de cōcurrentibus. Secūda. Tu concurrentes. Prima in duas: qm̄ in prima facit qđ dictū est. Secdo rectificat. Secūda. Semper pñtes. In prima parte dicit auctor qđ si nescis lram dñicalem & uelis scire quotus est annus solaris tu dēs remouere octo dies ab annis incarnationis dñi quia iam transierāt octo anni cicli solaris qñ xps natus est Et postea debes diuidere totā summā per .xxviii. & illud qđ remanebit ex tali diuisione ostendet tibi quotus est annus solaris. & si nihil restat a tali diuisione tunc eris in octauo anno cicli solaris: ita qđ prima radix indicis pro primo computetur. & radix medii pro secūdo. & radix medici pro tertio. & sic de aliis. ¶ Item si uelis scire que lra sit dñicalis alicuius anni: scito prius quotus est annus solaris cuius lram dñicalem uis scire. Nam talis erit lra dñicalis per totum annum qualis erit lra prima alicuius dictiōis huius uersus. Filius esto dei. Vel illa dictio que cadet in iunctura ubi situatur annus de quo queris. uel que erit prima lra dictionis istorū uersuū. Fructus alit canos. El genitrix. Dat flores. Cambit edens. Verbi gratia. sit hic tertius annus cicli solaris: quia ille numerus ternarius cadit in radice medici. prima dictio supradicti uersus .s. Dat flores cadit in illa iunctura uel tertia dictio huius uersus. Filius esto dei. Tūc pro illo anno habebis. d. pro lra dñicali & sic de aliis.

¶ Sequitur illa pars. **Octo bis ex centum.** Hic ponit quēdam uersum propter illos qui nesciūt algorismū. & dicit qđ ex mille partitis per octo remanēt uiginti et ex centū partitis p octo remanent

quindecim. ¶ Auges iuncturas. Dicit auctor q̄ si uelis sci
re uel querere de ciclo solari pro tempore futuro uel pro
tempore p̄terito tu debes augere iuncturas iam habitas
id est tu debes computare ultra iuncturas iam numeratas
uel habitas pro ciclo solari futuro. Sed pro ciclo solari pre
terito tu debes remouere a iuncturis iam habitis tot iunc
turas quot annos uelles scire preteritos computādo retro
grade. ¶ Semper p̄sentes. Dicit auctor q̄ in tali numero
debes excludere p̄sentē annū tam pro p̄terito q̄ pro futu
ro. id est tu nō debes cōputare illā iūcturam in qua tu es
pro anno cicli solaris: sed, dēs incipere & cōputare in iun
ctura sequēti pro futuro. & in iūctura p̄cedēti pro p̄terito

Si forsan nescis que littera tu domini sit
Et quotus solis annus cognoscere queris
Annos a domini demas annis prius octo
Perq̄ quater septē domini diuiseris annos
Dat quotus ē solis annus quicquid remanebit
Et si nil restat tunc supremum fore constat
Octo bis ex centum remanēt ex mille viginti
Mille quadringenti diuisi nil tibi donant
Iuncturas auges quotiens numerz supaddeſ
Sed pro preterito iuncturas tu remoueto
Semper presentes annos excludere debes
Quartaq̄ iunctura dat cētum milleq̄ quinta
Eiusdem digiti iuncturaq̄ sit tibi finis
Que quartā partē numerum tibi finiet omnē

¶ Concurrentes. Dicto de inuētiōe lit
tere dñicalis dicēdum
est de concurrentibus & de regularibus feria
libus. Et diuiditur in duas partes. Primo de

167

terminat de concurrentibus & regularibus ferialibus ualentibus ad initium cuiuslibet mensis. In secunda parte determinat de mensibus. Secunda pars Annus solaris Prima in duas. Primo facit quod dictum est. Secundo docet fructum Secunda. Stant feriam mensis. Prima in duas. Primo determinat de concurrentibus. Secundo de regularibus ferialibus. Et quia unum nihil facit sine alio ideo primo determinat de uno. secundo de alio. Secunda. Mensis cognosces. In prima parte dicit auctor quod non possumus cognoscere concurrentes per litteras dominicales: quoniam si. a. sit littera dominicalis habemus sex pro concurrentibus. Si. b. habemus quinque. Si. c. habemus quattuor. Si. d. habemus tres. Si. e. duo. Si. f. unum. Si. g. septem. Et scitis litteris dominicalibus possumus finaliter scire de concurrentibus Deinde docet hoc per aliam regulam siue rationem dicens: quod concurrēs est totus in anno quota feria denotatur per istam litteram. f. positam in tertia die martii. Quoniam si. f. sit prima feria habemus unum pro concurrente. si secunda habemus duo &c. Unde uideamus quid sit concurrēs. ¶ Concurrēs est numerus uariabilis siue ymaginabilis datus anno ad inueniendum initialem feriam cuiuslibet mensis illius cuius est concurrēs coniunctus cum regularibus ferialibus. Et dicitur concurrēs a concurrō ris. quia concurrit cum regularibus ferialibus cuiuslibet mensis ad inueniendum initialem feriam cuiuslibet mensis. Et fuit inuentus concurrēs ad habendum notitiam per quam feriam quilibet mensis incipit. Unde nota quod secundum illos qui ponunt bisextum in primo digito inuenitur sicut concurrēs. quoniam antiqui computiste diuiserunt annum suum in quingentas hebdomadas uno die de residuo: qui dies est causa inueniendi concurrēs in anno. & ideo pro illo die dederunt primo diei cicli solaris unum pro concurrente. Secundus annus habet duos dies unum causa sui: & alium causa precedentis anni. Tertius habet tres. Quartus habet quinque. unum causa sui: & quatuor causa bisexti. Quintus habet sex: unum ratione sui & quinque

ratione precedentium. Nec obliuiscas de primo. scilicet de pollice quod
 formatur a prima radice indicis post est bisextilis. & ibi ad-
 ueniunt octo ex quibus remouebis septem & sic remane-
 bit unus pro concurrēte. ¶ Et sciendū est quod ciclus concur-
 rentium durat per. xxxviii. annos & hoc per tabulā concur-
 rentium apparet: que habet quatuor cellulas in latitudine
 & septem in longitudine. Vnde quilibet quartus annus est
 bisextus incipiendo a prima linea scilicet quarta denotat bise-
 xtū quēadmodū quartus digitus: & sic scōm illos qui po-
 nunt bisextum in minimo semp quartus annus est bisexti-
 lis & incipitur a prima linea. Deinde dicit quod concurrēs nō
 ascendit plus quā septē: quia si numerus supereret septē de-
 bemus remouere septem & capere residuū. ¶ Item nota
 quod concurrēs & regulares feriales renouantur in martio
 ad memoriam Romuli qui primus apud latinos compo-
 tum inuenit: & annum suum incepit in martio.

En concurrēs domini per graminata nosces
A sex b quinq; c quatuor e duo d tres
Primus cōcurrēs est f littera septimus est g
S primum reddit sed g septem tibi finit
Concurrēs totus f quota martis erit
Concurrēs septē non transit sed petit assem
Mars cōcurrentes renouat septēber epactas

Mensis cognosces. ¶ In ista parte aucto-
 or determinat de re-
 gularibus ferialibus dicens quod nos nō possu-
 mus scire regulares feriales per illos uersus
Quinq; monos terni. Pro quo notandū est quod regularis fe-
 rialis est numerus inuariabilis datus mensi aed inuenien-

dum initialem feriã cuiussibet mēsis qui coniunctus cum
 concurrente ostendit in qua die quilibet mēsis incipiat iu
 quolibet anno. ¶ Et nota q̄ dicitur regularis ferialis hoc
 est dicere regularis solaris ad differentiam regularis luna
 ris. ¶ Item nota q̄ regulares feriales ita ordinantur seu ori
 untur ex diuisione anni per .xii. signa inquantū possumus
 & sunt in anno ter centum quinque dies cum sex horis. ex
 quorum diuisione per .xii. remanent quinque dies qui mar
 tio attribuuntur: quia primus mensis est quantū ad regu
 lares feriales & concurrentes. ¶ Et nota q̄ si uelimus sci
 re uel formare regulares feriales alicuius alterius mensis
 debemus sumere dies cū regulari feriali mensis p̄ceden
 tis: & totum diuidere per septem & illud qd̄ remanebit
 erit pro regulari feriali mensis sequētis illo mense sic diui
 so uerbi gr̄a. In martio sunt .xxxi. dies & quinque pro regu
 lari & sic sunt .xxxvi. tam pro diebus mensis q̄ pro regu
 lari feriali. diuidamus totū per septem: ex tota summa re
 manebit unus: & sic unus est regularis ferialis & sic for
 mes omnes alios menses sicut dictum est. Vnde mars ha
 bet quinque pro regulari feriali. Aprilis unum. Maius tres.
 Iunius sex. Iulius unū. Augustus quatuor. September sep
 tem. October duo. Nouemember quinque. December sep
 tem. Ianuarius tres. Februarius sex: et p̄ hos uersus Quin
 que monos. ¶ Deinde sequitur ista pars in qua dat fructū
 scilicet. Dant feriam mensis in qua dicit q̄ debemus ad
 dere concurrentes anni cum regularibus ferialibus in illo
 mense de quo querimus uel uolumus scire per quam feri
 am incipiatur ita q̄ numerus unione concurrentis & re
 gularis ferialis factus dant feriã mensis. ita q̄ si superēt se
 ptem debemus remouere septem & residuum retinere.
 & si habemus unum de residuo per primã feriã incipiat
 ille mensis: & si habemus duo incipiet per secundam: &
 sic de aliis in suo loco.

Sunt in marte noui. ¶ Hic dicit auctor q̄ cōcurrē
 tes & regulares feriales semp̄ renouant̄ in martio & hoc

propter memoriã Romuli qui primus apud latinos cõpo-
tum scripsit & annum suũ in martio incepit: sed falsũ est:
quia regulares feriales renouantur in martio: qd̄ patet per
diffinitionẽ ubi dicitur q̄ regularis ferialis est numerus ua-
riabilis: cũ ergo illud quod est uariabile renouatur illud ui-
detur inopinabile. et cũ plures uel quasi oēs cõpotiste ha-
bent cõtrarium quia male: sed a pluribus reprehendũtur
& hoc bene. ¶ Item nota q̄ tu debes renouare lram dñi
calem & milliariũ, & aureum numerũ & clauẽ termino-
rum in principio Ianuarii & semper in quolibet anno. Vn-
de uersus. Aureus in iano clauẽ festumq; nouantur. Lit-
tera mutatur iano subeunte manetq;. Concurrẽs donec
sit mars quia tunc renouantur. Mars concurrẽtes reno-
uat september epactas. Principium mundi renouat g ter-
tia martis. ¶ Est astris clara. Isti duo uersus docent inue-
niri regulare ferialẽ cuiuslibet mensis sicut isti duo. Quin-
q; monos terni. sed isti duo sunt faciliores ad sciendum q̄
alii duo. s. Quinq; monos. ¶ Et ita nota q̄ quota est prima
lra alicuius dictionis illorũ uersuum. Est astris clara in or-
dine alphabeti tot habebit ille mensis pro regulari feriali
ita q̄ ista dictio est deseruit martio. astris deseruit aprili &
sic de aliis mensibus sequentibus per ordinẽ. Vnde si tu
uelis scire quot habet martius pro regulari feriali. respice
quota est prima lra huius dictionis est que deseruit martio
in ordine alphabeti: & tot habebis pro regulari feriali in
martio. & quia e est quinta littera in ordine alphabeti ideo
habemus quinq; pro regulari feriali in martio: & sic sciẽ-
dum est de omnibus aliis dictionibus

Mensis cognosces regulares sic feriales
Quinq; monos terni sex vn' & inde quaterni
Septem post bini quini septem tria seni
Dant feriam mensis concurrẽs & regularis
Si plus q̄ septem reliquum cape reijce septẽ

Sunt in Marte noui concurrens ⁊ regularis
 Est astris clara fulgentibus ara deorum
 Grata bonis etas gratissima cuiq; fideli

Minus solaris. In parte precedenti auct
 or determinauit de con
 currentibus ⁊ regularibus ferialibus ualenti
 bus ad cognitiōem mensū. Hic determinat
 de mensibus. Et diuiditur ista pars in duas partes: qm̄ pri
 mo determinat de illis qui faciūt ad esse mensū ostendē
 do quot dies quilibet mensis habeat. Secūdo determinat
 de nominatione illorū mēsiū. Secūda. Ia. fe. mar. Prima
 in duas. Primo facit quod dictū est. Secūdo ostendit quot
 dies quilibet mensis habeat. Secūda Iulius Aprilis. In pri
 ma parte dicit auctor q̄ annus solaris cōstat ex duodecim
 mensibus. Vnde uidendū est quid sit mensis Est enim fe
 re duodecima pars anni. Vnde bene dicit fere: quia sc̄dm
 q̄ mensis habet. xxx. dies est plus q̄ duodecima pars anni
 Et dicitur mensis a mensura ideo q̄ annus mense mensu
 ratur: uel sc̄dm pblicos dicitur a mensura quia sc̄dm illos
 fercula nostra debemus renouare in quolibet mēse. uel di
 citur a mene quod est defectus quia in quolibet mense lu
 na uidetur deficere. Vnde sciendū q̄ Romulus princeps
 Romanorū primo inuenit mensem: ⁊ in anno decē men
 ses cōstituit tm̄: ⁊ hoc triplici ratione. Prima ratio est: qz
 uidit tantū tempus sufficere ad partū mulieris et non plus
 Sc̄da ratio est: quia mulieres post mortē mariti sui per tale
 spaciū debent uidue remanere. Tertia ratio est quia tot di
 gitos solemus computare in iuncturis manuū nostrarum.
 Primum enim mensem appellauit martiū a patre suo mar
 te: uel a Marte deo belli: qz in illo mense Romani solebāt
 ire ad expeditionem armorū contra inimicos suos. Sc̄dm
 mensem appellauit Aprilem quasi afrilem a uenere ma
 tre sua: quia ipse descēdit a uenere ex parte matris: uel di
 citur aprilis. quasi aperilis: quia in tali mēse aperiūtur por

ri & incipiunt herbe crescere & uirere Tertium suū men-
sem mayum appellauit a maioribus dictū quia maior ho-
nor maioribus & senioribus exhibebatur in illo mēse q̄ in
aliis mensibus. Quartū mensē appellauit iuniū a iunio-
ribus dictū quia in illo mēse iuniores honorabantur & eis
maior honor exhibebatur q̄ senioribus. Quintus quinti-
lis uocatura suo numero. Sextus sextilis. Septimus septem-
ber quasi septimus ab ymbre a mēse pluuioso id est a mar-
tio. Octauus october. Nonus nouember. Decimus decē-
ber. Sed postea isti Romani uolentes adulari impatori suo
qui uocabatur Iulius cesar mensē predictū qui uocabatur
quintilis iuliū appellauerūt: quia natus fuit in illo mēse.
Postea Romani adulantes Augusto impatori suo mēsem
p̄dictum sextilem augustū appellauerūt: & hec causa. qz
augustus anthoniū & helio perū in illo mēse deuicit. De
inde numa pompeius qui uidit q̄ sol nō poterat facerē cur-
sum per decē menses imo oportebat duodecim: superad-
didit duos menses. s. Ianuariū & Februariū. Et dicitur ia-
nuarius a ianua. quia sicut per ianuā intramus domū. ita
per ianuariū intramus annum. uel dicitur a iano bicipite
quia quēadmodū ipse ianus habet duo capita: ita ianuari-
us est bifrons. quia respicit annū precedentem & annū se-
quentē. Dicitur enī februius a febris uel a febribus pur-
gationibus & sacrificiis: quia faciebant sacrificia animalū
in illo mēse propter aīas antecessorū suorū saluādas. uel
dicitur a frigore: quia in illo mēse omnia sunt ualde frigi-
da & patet denominatio mensū. ¶ Item queritur quare
non sunt nisi. xii. menses nec plures nec pauiores. Dicen-
dum est q̄ sunt. xii. signa in zodiaco per que cognoscunt
menses. Sol aut̄ moratur per quēlibet mensem in uno illo-
rum signorum: & quia sunt tantū. xii. signa ideo sunt. xii.
mēses. nec plures nec pauiores.

¶ In ista parte ostendit auctor quot
Iunius aprilis. dies quilibet mensis habeat dicens:
q̄ isti quatuor menses. s. iunius. aprilis. september. & nouē

ber habent. xxx. dies. Alii uero mēses habent. xxxi. dies. excepto februario qui uon habet nisi. xxviii. dies: in anno cōi: sed in anno bisextili habet. xxix. dies. Propter qđ sci enduz est qđ anno solari diuiso per. xii. partes equales sunt quinq; dies de residuo quorū primus attribuitur ianuario secūdus martio. tertius mayo. quartus octobri. quintus no uembri. Postea successores iulii uidentes illos menses habere plures dies q̄ mensis iulii abstulerunt unū diem in februario & eidem iulio dederunt: & sic iulius habet. xxxi. diē. februius uero. xxix. Deinde successores augusti uidentes mensem iulii habentē plures dies q̄ mensis ab ipō denominatus similiter ab ipso mense februarii abstulerūt unum diem et suo mensi attribuerunt: & sic augustus hēt xxxi. dies. februius uero. xxviii. sed in anno bisextili hēt xxix. quia una sibi attribuitur. Et quia mensis diuiditur in hebdomadas uideamus quid sit hebdomada. Vnde hebdomada est spatiū septem dierū: & denominatur a latinis septimana ideo quia habet septem tempora matutina. A grecis uero denominatur hebdomada. Et dicitur ab epta quod est septem & doas quod est dies quasi continēs septem dies. Etiam a iudeis uocatur sabbatū: & interpretatur requies: & ideo in toto sabbato debemus quiescere. a peccato & ideo sabbatū est equiuocū ut patet in istis uersibus Sabbata sunt domini requies & uita perhēnis. Septimana dies septimana festa dies. ¶ Item nota qđ septimane non habent denominationē propter earum multitudinem.

Annus solaris ⁊ mensibus est duodenis.
Ja fe mar ap mai iun iul aug sep oc no decēb
Junius aprilis september ⁊ ipse nouember
Dant triginta dies reliquis supadditur vnus
De quorum numero februius excipiatur
Namq; quater septem fertur habere dies
Sed cum bisextus fuerit superadditur vnus.

Sol ve mer. In parte p̄cedēti auctor ostēdit quot dies quilibet mensis habeat: modo determinat de nominatione illorū dierū. Et diuiditur in duas. Primo determinat de nominatione dierū prout situantur in septimana. Secūdo prout situantur in Kalēdario. Secūda. Sex mayus nouas. Prima in duas. Primo facit quod dictū est. Secūdo determinat de festis fixis que situantur in illis diebus. Secūda. Postea de festis fixis. Prima in duas. Primo facit qđ dictū est. Secūdo ponit quoddā incidēs determinādo de signis que situantur in Kalendis. Secūda. Est aries taurus. Prima in tres scđm qđ ponit denoiationes. Secūda Tenet idus quilibet octo. Tertia. Inde dies. Prima i duas. Primo ostēdit de Kalendis in generali. Secūdo ostēdit numerum Kalendarū cuiuslibet mensis ibi. Versibus his noscās. Prima in duas. Primo facit qđ dictū est. Secūdo ostēdit ubi Kalende debent situari. Secūda. Nomen sortiri. In prima parte dicit auctor qđ septē sunt planete in celo. s. sol. Luna. mars. mercurius. iupiter. uenus. & saturnus. & ab ipsis planetis denoiantur septem dies: qm̄ quilibet dies denoiatur a planeta regnante in principio illius diei. Vnde nota qđ a diuersis diuersa nomina sortiuntur: p̄bi nomināt quēlibet diē a planeta que dñatur a prima hora illius diei. unde ab antiquis repertū est solem dñari in prima hora diei dñice. Dicunt enī p̄bi qđ sol est dignior planeta aliis planetis: quia attribuit̄ digniori diei. s. diei dñice. Luna etiā dñat in prima hora diei lune. Mars in prima hora diei maris. Mercurius in prima hora diei mercurii. Iupiter in prima hora diei iouis. Venus in p̄ma hora diei ueneris. Saturnus in prima hora diei sabbati. Propter quod notandū est qđ in die naturali sunt .xxiiii. hore. Similiter sunt septem planete qui denotantur in istis horis. & qñ finitur dies planeta sequens dñatur in hora diei sequentis. Vnde sol dñatur in prima hora diei dñice. Venus in scđa Mercurius in tertia Luna in quarta. Saturnus in quinta. Iupiter in sexta. Mars

in septima. Sol in octava. Venus in nona. & sic de aliis. Sit
 uester uir religiosus uocat dies septē ferias a ferio feris. qđ
 idem est qđ cesso cessas: qz in qualibet die debemus cessa
 re a uitiis uel a peccatis. Et uocatur dies dñica prima feria
 & dies lune feria scđa & sic de aliis. ¶ Et nota qđ dies dñi a
 dian qđ est clarū uel a deis. Putabant enī antiqui planetas
 septem a quibus denominantur dies esse deos. Vel dicitur
 a dia qđ est duo quia dies naturalis habet duos dies. s. diē
 naturalem & diem artificialem. uel habet diem artificia
 lem & noctē. ¶ Item nota qđ possumus situare septē plane
 tas ī tribus iuncturis interioribus pollicis. & in quatuor ite
 rioribus indicis. ita qđ sol ponitur in summitate pollicis. ue
 rus in supraradice eiusdem. mercurius in radice eiusdem
 luna in radice indicis. saturnus in supraradice eiusdem. iu
 piter in scđa supraradice eiusdem. & mars in summitate
 eiusdem: ita si uelis scire planetā regnantē in principio illi
 us diei pcedentis debes computare quatuor iuncturas &
 planeta qui erit in sequenti iunctura dñabitur in prima ho
 ra diei sequentis. & sic possumus habere qualiter quilibet
 planeta regnat in principio cuiuslibet diei. ¶ Item nota qđ
 quilibet dies habet diuersas inceptions: & a diuersis di
 uersificantur. Vnde antiqui incipiūt diem suum in mane
 sicut greci: & hoc est satis notū per hos uersus. Mane diez
 greca gens incipit astra sequens. In medio lucis iudeus ue
 spere facta. Inchoat ecclesia sub medio tempore noctis.

Sol ve mer luna saturnus iupiter & mars

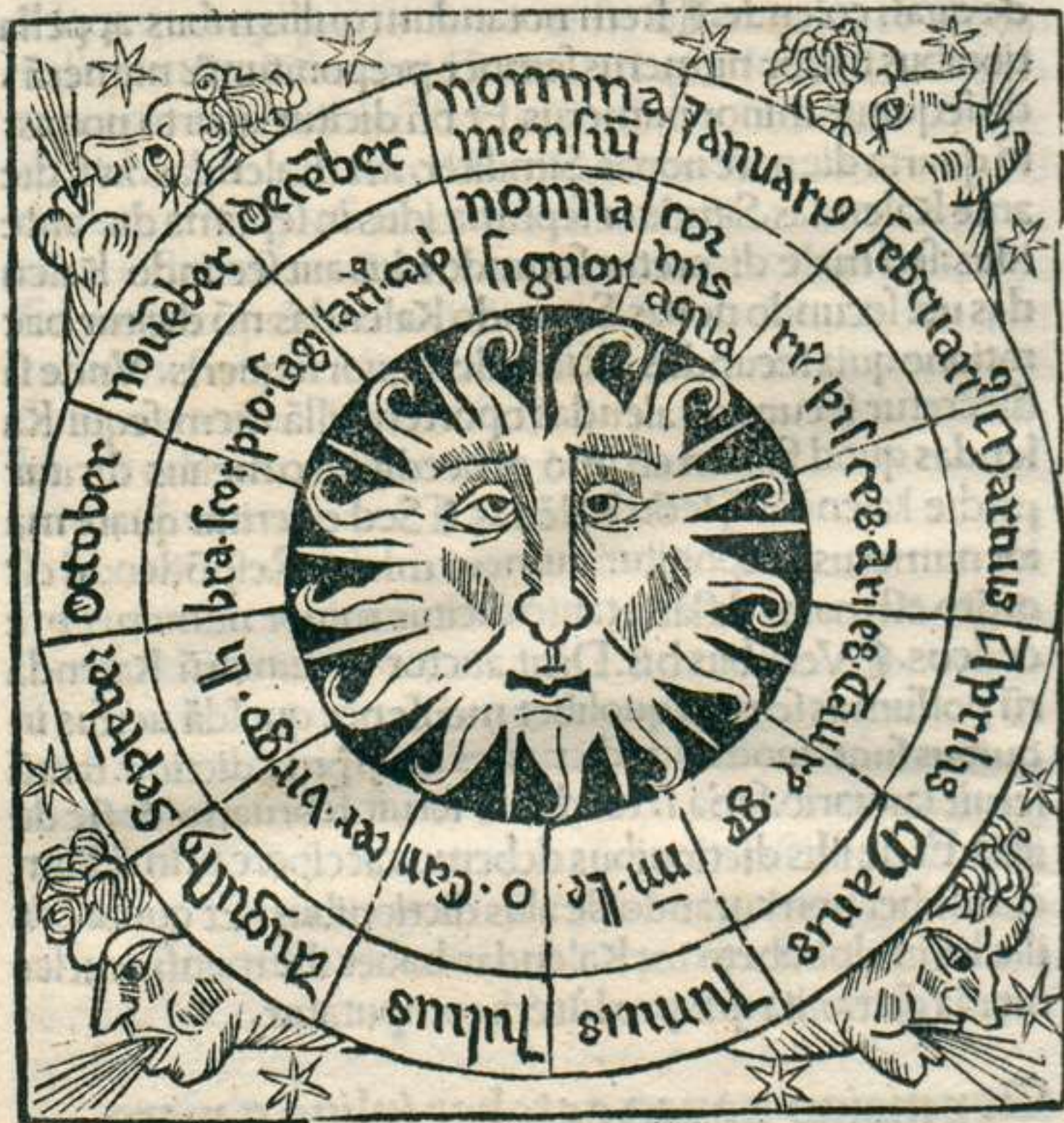
Ex mayus nonas: ¶ In ista parte dicit
 auctor qđ maius iu
 lius .october & . martius hñt sex nonas. Alii
 uero menses non hñt nisi quatuor: & quilibet
 mensis habet octo idus. Deinde dicit qđ oēs alii dies qđ
 nō denoiantur a nonis neqđ ab idibus denominantur a Ka
 lendis Deinde dicit qđ Kalende debent sumere nomē suū

57
a mense sequenti quā Kalende Ianuarii sunt in februario.
¶ Item nota quod quinta dies mensis habet quatuor nonas.
& septimana habet sex. Et ratio est quia Kalende ponun-
tur in primo die cuiuslibet mēsis. Et dicuntur none ab hoc
aduerbio non. quia in talibus diebus nullum erat festū. uel
dicuntur none quasi noue: quia illis diebus noua p̄cepta &
noue institutiones dabantur populo. uel dicuntur none qua-
si nundine. quia in illis diebus fiebāt nundine decimaqui-
ta die mēsis habentis sex nonas. Et decimatertia dies mē-
sis uocatur idus. Et dicitur ab edo es. quia in illis diebus so-
lebant celebrari festa iouis. uel dicitur ab iduo iduas quod
est diuido diuidis. quia diuidit mensem quasi per mediū.
uel quia tunc diuidebātur mercatores a nundinis. Vnde
si aliquis mercator inueniebatur post illū diem ipse & res
sue capiebantur & amittebātur. ¶ Item nota quod antiquitus
solebant fieri nundine Rome in quolibet mēse publice &
ad illas ueniebant mercatores de locis circumuicinis & re-
motis ad res emendas & uendendas: & ad audienda iura
a precone data: & tunc nuncius sacerdos ascendebat in lo-
cum altum seu supra pulpituū & clamabat Kalo Kalo quot
dies restabāt usq; ad nundinas. & transitis Kalēdis iterum
ascendebat & clamabat quod Nonas mensis habet quatuor.
uel clamabat septies si mensis sequens haberet. sed quod no-
nas mensis habeat tot dies durabant nundine. Vnde pri-
ma dies cuiuslibet mensis dicta est Kalenda a Kalo quod est
uoco. Et sunt Kalende in plurali numero. quia pluries cla-
mabat kalo. ¶ Item nota quod sacerdos clamabat Kalende in
plurali numero uel in pluribus mensibus magis quā in aliis.
Et ratio est ne latrones haberent certū t̄ps insidiandi mer-
catoribus. Similiter clamabat nonas in aliquibus mēsis
pluries quā in aliis: quia aliqui mēses habebant plures nonas
quā alii. Et ratio est quia antiquitus erant plura iura danda in
aliquibus mensibus quā in aliis. uel dicuntur Kalende a Kalo
quod est bonum quia in principio alicuius mēsis aliqui so-
lebant suis amicis munera dare uel eucenia ut per totum

mensum sibi omne bonum eueniret. uel dicuntur Kalen
 de quasi colende. ¶ Item notandum q̄ illis tribus appella
 tionibus maior numerus semper preponitur & numerā
 do sequitur minor numerus. Et bñ dicitur quarto nonas
 in quarta die nate nonas. Similiter. xvi. Kalendas. xvi. die
 ante Kalendas. Similiter septima idus in septima die ante
 idus: sed male diceretur secundo idus aut secundo Kalen
 das uel secundo nonas. Secundo Kalendas nō dicitur hac
 ratione quia secundus dicitur de sequor sequeris. Vnde si
 diceretur secundo kalendas oporteret illā diem sequi Ka
 lendas quod falsum est imo procedit ideo melius dicitur
 pridie kalendas q̄ sc̄do Kalēdas. ¶ Sed queritur quare ma
 ior numerus preponitur numero minori Respōdendū est
 q̄ q̄to est maior distātia tanto dicitur minor numerus pre
 cedens. ¶ Versibus his. Dicit auctor q̄ numerū Kalenda
 rū possumus scire in quolibet mense per quosdā uersus in
 quibus sunt duodecim dictiones ita q̄ p̄ma dictio. s. tantū
 seruit ianuario. sc̄da. s. tendebat seruit februario & sic de
 aliis. Et de illis dictionibus debemus accipere primā l̄ram
 cui uslibet non curando de aliis dictionibus. Et quota erit
 illa l̄ra in alphabeto tot Kalendas habet ille mensis cui ser
 uit illa dictio. ita q̄ h pro littera computatur.

Sex maius nonas october iulius ⁊ mars
Quattuor i reliquis tenet idus quilibet octo
Inde dies reliquos omnes dic esse kalendas
Nomen sortiri debent a mense sequenti
Versibus his noscas mensis cuiusq̄ kalēdas
Tantum tendebat quod regni summa regebat
Sanctus rex talis sapienter regna subegit.

In parte precedenti auctoris determinauit de denominatione dierum. Hic ponit quoddam incidens determinando de signis. Et diuiditur ista pars in duas. Primo determinat de signis in quibus sol debet esse per mensem. Secundo docet situationem illorum signorum. Secunda semp quindenis. In prima parte dicit auctor quod aries taurus &c. sunt signa quaedam in zodiaco per quod sol facit cursus suum. Et dicitur zodiacus a zoen quod est uita quia

oia que in terris sunt in illo circulo cōcurrēte habēt uitā.
 Et hoc testatur Aristoteles dicēs per accessum & recessū
 solis in circulo obliquo id est in zodiaco fiunt generatiōes
 & corruptiones in istis inferioribus. Vel a zoen qđ est aīal
 non qz ibi sint animalia sed qz quodlibet signū ppter al
 quā proprietatē repertā in aīali nomine illius aīalis nuncu
 patur: & sic patet qđ sit zodiacus. Deinde uideamus quid
 sit signū. Signū est duodecima pars zodiaci diuisi in .xii.
 partes. Et est zodiacus circulus continens .xii. signa ad mo
 dum duodecim aīalium noiata: nō quia sunt aīalia sed qz
 sunt ad similitudinē aīalium noiata ut dictū est. Primum
 signū est aries qz scđm qđ ecclesia credit in eo factus fuit
 sol licet dicant arabes qđ factus fuit in leone. Et dicitur ari
 es ab ares qđ est uirtus quia sicut aries est aīal uirtuosum a
 parte anteriori & in posteriori parte debilitatur: ita sol exi
 stens in illa parte zodiaci que dicitur aries in posteriori. s.
 in hyeme parum habet uirtutis & caliditatis. In parte autē
 anteriori. s. in estate habet magis uirtutis & caliditatis qz
 sol iam ascendit. Vnde non accipit pars anterior pro prin
 cipio mensis sed posterior pars. qz scđm astrologos sol in
 trat per culum arietis. Vnde qñ dicitur sol est in ariete il
 lud quod pteritū est de mense uocatur posterior pars. Il
 lud autē qm est p̄sens uel futurū uocatur anterior pars. Fa
 bulose dicitur aries ab ariete supra quē scđm poetas qui
 dam deorum cum quadā dearū transierunt mare qui ari
 es post fuit sacrificatus uel deificatus. Allegorice dicitur
 illud signū aries: quia tūc t̄pis abraham imolauit arietem
 quē inuenit inter uepres cū filium suū uellet sacrificare.
 Secundū signū uocatur taurus quia sicut taurus est fortior
 q̄ aries ita sol existēs in illo mēse uel in illo signo est fortior
 q̄ in ariete. Fabulose dicit taurus quia tūc t̄pis iupiter rapu
 it europā sub specie tauri in illo mēse ad cōmemorationē
 illius p̄dicte uocat illud signū taurus. Tertiū uocat gemi
 ni qz tūc geminatur uirtus solis: uel quia dicit gemini qz
 sol morat plus in illo signo per duos dies q̄ in aliis signis

Allegorice dicitur qđ in illo signo facte fuerunt gemine
perſone. ſ. Adā et eua. Fabuloſe dicitur qđ caſtor & pollux
deificati fuerunt in illo menſe & illud ſignum attribuitur
mayo. Quartū ſignū uocatur cancer & attribuitur iunio.
qz ſicut cancer eſt aīal retrogradū ita ſol in illo menſe uel
in illo ſigno incipit retrogradere de ſuperiori hemiſperio
ad inferius. Allegorice dicitur quia tunc iacob fuit cācro
ſus. Quintū ſignū uocatur leo: qz ſicut leo eſt aīal in expu
gnabile: ita ſol in illo menſe eſt fortior & calidior more ſo
lito. & tunc non licet alicui minui ſanguinē: nec debemus
uti epulis pinguibus quia tunc ſunt dies caniculares. Alle
gorice dicitur ad memoriā reſurrectionis xp̄i. quia xp̄s re
ſurrexit ſicut leo. non tñ in illo menſe. Vnde deus fuit ho
mo in naſcendo. Et quia beatus Matheus locutus fuit de
deo tanq̄ ad humanitatem: ideo depingitur ut homo. Fuit
enim uitulus moriendo. Et quia beatus lucas locutus fuit
de deo tanq̄ ad eius paſſionē: ideo depingitur ut uitulus. Si
militer fuit leo in reſurgendo. Et quia beatus marcus locu
tus fuit de deo tanq̄ ad eius reſurrectionem depingitur ut
leo. Similiter fuit auis in aſcendendo. Et quia beatus iohā
nes locutus fuit de deo tanq̄ ad eius aſcenſionem: ideo de
pingitur ut auis. Vnde uerſus. Virgo iohānes auis uitulus
lucas leo marcus. Eſt homo matheus q̄tuor iſta deus. Eſt
homo naſcēdo xp̄s uitulus moriendo. Eſt leo ſurgendo a
uis alis ſumma petendo. Sextū uocatur uirgo & attribuit
auguſto. quia ſicut uirgo eſt ſterilis & nō fructificat q̄tum
ad prolem: ita in illo menſe oīa que ſunt in terra ſolis calo
re deficcantur & nihil in terra creſcit: ſed decreſcit & ma
turatur. Fabuloſe dicitur qđ hermonia quedā uirgo deifi
cata fuit in in illo mēſe. Septimū ſignū uocatur libra & at
tribuitur ſeptembri quia in illo menſe ſol librando dies &
noctes p̄ponderat. Allegorice dicit qđ in illo menſe iudas
p̄ponderauit denarios ex quorū libratione tradidit xp̄m.
Octauū ſignū uocatur ſcorpio & attribuitur octobri: quia
ſicut ſcorpio eſt animal unges cū lingua & pungēs cauda

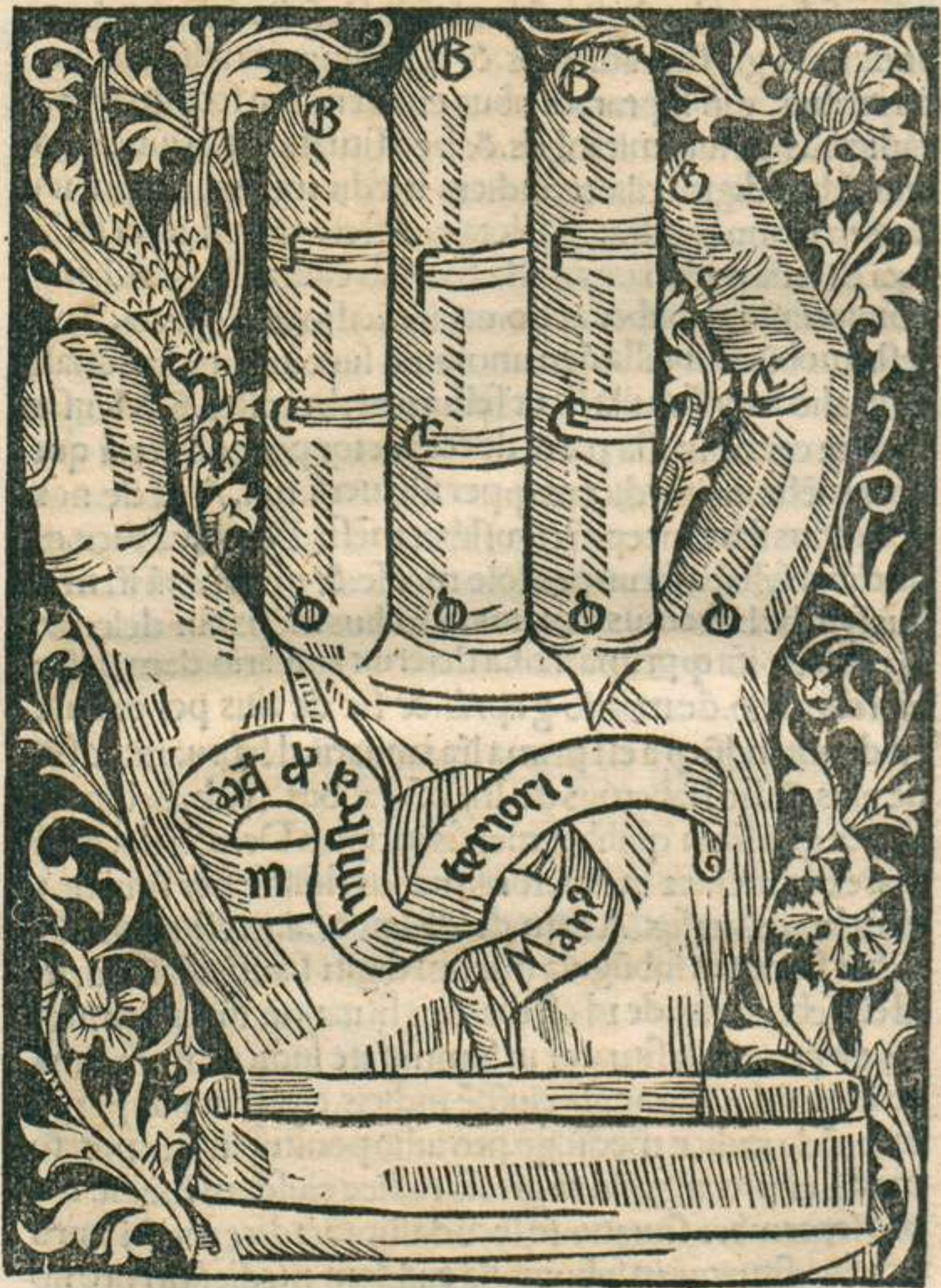
ita sol in illo mense ungit in principio ut puta in mane &
 pungit in fine ut i sero. Allegorice dicitur quia tunc missi
 fuerunt scorpiones in egyptu ad couertendu pharaonem
 & populu suu. Nonu signu uocatur sagittarius seu archite
 nens & attribuitur nouembri qz in illo mense cadut gran
 dines & pluuie que uidentur res humanas sagittare. Alle
 gorice dicitur qz in illo mense abraa habuit uictoria a phi
 listinis cu sagittis. Decimu signu uocatur capricornus &
 attribuitur decembri: qz sicut capra erigit se in ascendedo &
 pascendo ita sol erigit se ad superiora id est ad nostru hemi
 speriū Allegorice dicitur q in illo mense esau amisit bndi
 ctioem patris sui propter uenatione capraru. Undecimu
 signu uocatur urna siue aquarius: & attribuitur ianuario: qz
 tunc tps est pluuiosum Allegorice dicitur: quia tunc xps
 in illo mense baptizatus fuit. Duodecimū signū uocat pi
 scis & attribuitur februario: quia tūc pisces sequuntur aqua
 Allegorice dicitur quia ionas ille ppheta in illo mense fu
 it in uentre cete & balene per tres dies cōtinuos. ¶ Et no
 ta q signa incipiūt in martio. Et ratio est quia sicut scribit
 sancta ecclia sol fuit factus in martio. ¶ Deinde nota q si
 uelis signorū cōplexiones scire tu debes accipere ista qua
 tuor uocabula. s. ignis. aer. aqua. terra: & debes ea situare
 supra summitates quatuor digitorū. ita q ignis sit in sūmi
 tate indicis: terra in sūmitate medii: & sic de aliis. Et quā
 cunq pprietatem qdlibet elementū habet illā habet sig
 nū supra se cadens. uerbi grā. Sicut ignis est calidus & sic
 cus ita & alia signa supra istā dictionē ignis cadentia sicut
 leo & sagittarius. Similiter terra est sicca & frigida sic sūt
 signa supra se cadentia. ut taurus. uirgo. capricornus. Aer
 est humidus & calidus sic sunt signa supra se cadentia: ut
 cancer scorpio piscis. ¶ Item nota q quodlibet signum te
 net unam partem hominis ut patet per hos uersus. Sum
 ma tenet ueruex bos collum fronsq gemellos. Cancer ha
 bet pectus leo cor uirgo dñatur. Anchās libra tenet dra
 cho terrā geminjq sagitta. Tibia dat caper pes pisces ur
 cu

na capillos. Item nota q̄ signū diuiditur in tres partes
 utputa in caput uentrē & caudā. ita q̄ caput continet. xvi.
 gradus & quelibet pars similiter. unde sequit̄ q̄ q̄n sol est
 in capite maiorē uirtutē habet q̄ in uentre & sic de aliis.
 Item nota q̄ sex signis cōputatis per ordinē septimū op
 ponitur primo & sic septimum signū semper opponitur
 septimo. Exemplum sicut aries contrariatur libre ita tau
 rus scorpionī & sic de aliis. Semper quindenis. Hic
 docet auctor situatiōem illorum signorū dicens q̄ ista sig
 na semper situantur in quindenis Kalendis cuiuslibet mē
 sis. Vnde aries ponitur in quindenis Kalēdis mensis apri
 lis que continetur in martio. uidelicet. xiiii. die martii a fi
 ne & attribuitur eidē martio & sic de aliis ponendo semp
 unum signū supra quelibet mensem. Item nota q̄ duo
 sunt solsticia. s. hyemale & estiuale. Hyemale est in capri
 corno. Estiuale uero in cancro. Similiter sunt duo equino
 ctia. s. uernale & autūnale. Vernale est in ariete. Autū
 nale est in libra in septembri. & sic de aliis.

Est aries taurus gemini cancer leo virgo
 Libraq; scorpi' architenēs capricorn' ⁊ vrna
 Qui tenet ⁊ pisces sita sunt hoc ordine signa
 Semper quindenis ponuntur signa kalendis

Prostea de festis fixis. Postq̄ auctor fe
 cit mētionem de
 denoiatione dierū: modo determinat de festis
 fixis situatis in illis diebus. Et diuiditur in du
 as partes. Primo docet situare septem litteras dñicales in
 iuncturis digitorū. Secūdo docet per quā quilibet mensis
 incipit. Secunda pars. Mensis cuiusq;. Item prima pars in
 duas. Primo facit qd̄ dictū est. Secūdo docet festa fixa cu
 iuslibet mensis. Secunda pro solo mense. Et adhuc prima
 in duas. Primo facit qd̄ dictum est. Secūdo docet situare

Num uersū Adam de ze. In prima parte auctor dicit q̄ ta
 lis regula fit de festis fixis. Qm̄ b c sunt extra. ita q̄ a situa
 tur in subungulis digitorū b autē in secūdis subungulis c
 ponitur in grossis radicibus. & d ponitur in radicibus in
 terioribus. e in supraradicibus eiusdem. f in secūdis supra
 radicibus. g i summitatibus. & hec situatio fit in iuncturis
 cuiuslibet digiti scilicet. indicis. medii. medici. & auricu
 laris in manu sinistra. ¶ Nota q̄ differentia est inter festa
 fixa & festa mobilia. qm̄ festa fixa sub eadem lrā feriali re
 ponuntur in quolibet anno. ut circūcisio dñi supra. a. Sed
 festa mobilia sunt illa q̄ in uno anno sunt sub una lrā feriali
 & in alio anno sub illa sicut festum p̄thecosies. ¶ Mensis
 cuiusq̄ ceptū. In ista parte docet auctor per quā feriā qui
 libet mēsis incipit dicens q̄ per istū uersum. s. Adā de. nos
 possumus scire inceptū cuiuslibet mēsis. Et postea dicit q̄
 quelibet syllaba seruit pro solo mense: & per primā lram il
 lius syllabe habemus lram initialē illius mēsis cui deseruit
 illa syllaba. ita q̄ prima lrā. s. a deseruit ianuario. dam deser
 uit februario. de martio. g. aprili. & sic de aliis per ordinē
 ad denotandū q̄ a est prima lrā ianuarii. d februarii: & sic
 de aliis. & sic habemus de lris dñicalibus. & habebimus
 sic per quā lram quilibet mēsis incipiat. Deinde docet si
 tuare oēs menses in iuncturis manus sinistre per situatio
 nem huius uersus. Adam de. dicens q̄. a. id est ianuarus
 debet situari in subūgula minimi digiti. s. auricularis. dam
 id est februarus. de id est martius situantur in radice indi
 cis. ge pro aprili situatur in summitate indicis. bat pro ma
 yo in secūda subungula eiusdē indicis. er pro iunio ponat̄
 in secūda radice medii. go pro iulio ponitur in summitate
 medii. ci pro augusto in grossa radice eiusdem medii. fos
 pro septembri situatur in secūda supraradice medii. a pro
 octobri situatur in subungula eiusdem medici. dri pro no
 uembri situatur in radice auricularis. fos pro decembri si
 tuatur in supraradice eiusdem auricularis. & sic uersus fi
 nitus ut patebit in figura sequenti

Postea de festis fixis fit regula talis
Ab c sunt extra g supra d e f manent infra
Radices dant d e medie r f tibi terne
Mensis cuiusq; ceptum versus dabit iste
Adam. de. ge. bat. er. go. ci. fos. a. dri. fos
Pro solo mense deseruit sillaba queq;
Iuncturis istum sic debes ponere versum
A minimus index dam de gebat medians er
So ci sequens fos a cetera paruus habet

Pro festis anni. **H**ic determinat de si-
 tuatione festorum fixorum
 cuiuslibet mensis dicēs. q̄ ibi sunt. xxiiii. uer-
 sus qui deseruiūt diebus & festis. xii. mensium
 ita q̄ quilibet mensis habet duos uersus. s. Ci sio ianus epi
 Februarius hēt duos sequentes s. Bri pur blasus. & sic de
 aliis. **E**t nota q̄ nos debemus incipere uersus deseruen-
 tes festis fixis in eadē iunctura in qua situatur principium
 mensis cui deseruiunt illi uersus attribuendo cuilibet iun-
 cturę unam solam syllabā. Postea dicit q̄ festū celebratur
 supra illā feriā supra quā cadit prima syllaba dictionis desi-
 gnantis festū illud. Et sciendū est q̄ in istis uersibus ponū-
 tur multe syllabe que nō designant aliqua festa sed ponū-
 tur in situatione illius syllabe in iuncturis dierū ut habeat
 numerus dierū cuiuslibet mēsis. quia in duobus uersibus
 semper ponūtur tot syllabe quot sunt dies cui deseruiunt.
Unde est notandū q̄ quilibet dyocesis habet suū modū
 dicēdi circa istos. xxiiii. uersus: & hoc scdm festa sanctorū
 que festa colūtur in una diocesi & non in alia: sed iste mo-
 dus hic insertus est modus generalis in francia.

Pro festis anni sunt uersus bis duo deni
Nam quouis mensis binos uersus retinebit

Uersus ponantur iuncturis qui famulantur
 Solaq; iuncturam deposcit sillaba solam
 Demonstrat festa sanctorum sillaba prima
 Festum per primam dat festum dictio signas
 Infundas digitis versus velut ordo requirit;

DECEMBER
IANVARIVS.

A | si io ia nus epi sibi uedicat oc fe li mar an
 prisca fab ang uinceti pau pol nobi! e lumē
FEBR VARIVS

Dam Bri pur blasus agath februo scolastica ualen
 Iuli coniunge tu petrum math uenit inde
MARTIVS.

De Albi mar officii tho decoratur gregoriano
 Gertrud alba bene iuncta maria genitrice
APRILIS.

Ge Ap egip ambrosii festis ouat atq; tiburti
 Et ualer sanctiq; geor marciq; uitalis
MAIVS.

Bat Philip crux qui for iohan ac nichola maius dat
 Hocq; dat iuo sacer siml tenet ur august ger epi
IUNIVS.

Er Ni mar iunius habet celebra barnab apost ol
 Cir quoq; gerua leu pauli io el ioq; le pe pol
IULIVS.

Go Le proce marti thoma the sep bene tu ca uedasti
 Arnul mar uic magda chri ta mar trās a mar ab
AUGVSTVS.

Ci Pe ste steph august fix donat ro lau co tip ipol
 Sumptio uirginis & thimo bar ludouica ioānis
SEPTEMBER.

Fos Eg an god tibi dat elod nata maria crux sanc
 Sep lamberti post mathei se dannimichie

OCTOBER.

A Re le franc en dat si mar & dio quicq; ie calix
Octo lu sa ca mil me se ma lupus & simo luqui
NOVEMBER.

Dri Qui me mar & cla leo oc mart con math lege
Virginis el sancte se cle se ka martius ac an
DECEMBER.

Fos Eli dat reli nic la mari me genti lucie
Festa decēbris tho q; colit nat ste io in thome sil
Festorum uersus hic desinit bis duodeni
Per uarios ulus multimodum uariantur.

In parte preceden
Snorans numerū ti auctor determina
uit de parte principali sui libri nunc determi
nat de secunda. s. de ciclo lunari. Et diuiditur
in duas partes. In prima docet inuenire in quoto anno ci
cli lunaris nos sumus in quolibet anno determinando de
numero aureo. In secunda docet ualorē illius numeri au
rei. Scda ¶ Iuncturis primum. Item primā in duas. Primo
facit qd dictum est. Scdo ponit quendā uersum propter
illos qui nesciunt algorismū. Scda. ¶ Dant centum. Item
prima in duas. Primo docet inuenire annum lunarem. Se
cundo determinat de numero aureo. Secunda. ¶ Aure
us hic numerus. Et illa pars in tres partes diuiditur. Pri
mo docet inuenire aureum numerum. Secūdo docet situ
are illum in iuncturis digitorū. Secūda. ¶ In digitis quinq;
Tertia. ¶ Taliter impones. In prima parte dicit auctor q
si ignoramus in quoto anno cicli lunaris sumus nos debe
mus addere unum cū annis ab incarnatione dñi & diuide
re totam summam per nouemdecim inq̄tum pussumus
& illud quod nobis remanebit ex tali diuisione erit pro an
no lunari illius anni de quo querimus & si nil nobis restat
ex tali diuisione nos sumus in. xix. uerbi gratia in anno mil
lesimoquadringentesimo octuagesimo addita unitate cū
illis annis & tota summa diuisa per nouemdecim remane

bunt tredecim & sic luna per totum annum erit prima su-
 pra tresdecim. Similiter si tu queras supra quem numerū
 erit prima infra centū annos diuide illos centū annos per
 nouemdecim & adde unū numero precedenti in quo tu
 es & tu inuenies q̄ supra illū numerū luna prima uidetur
 infra centum annos siue in centesimo anno post istū annū
 in quo tu es. ¶ Item nota q̄ tu debes renouare millenariū
 hoc est annos ab incarnatione dñi in p̄ma die Ianuarii tam
 pro luna q̄ pro sole ita q̄ tu debes aureum numerū & an-
 nos ab incarnatione dñi cum l̄ra dñicali ibi renouare alias
 non haberes intentū in compoto q̄ quis non renoues annos
 ab incarnatione dñi donec a pasca. ¶ Dat centum quinq̄.
 Hic dicit auctor q̄ de cētum diuisis per nouemdecim re-
 manent quinq̄ ex mille uiginti: ut patet cuilibet confide-
 ranti. ¶ Au eus hinc numerus. Qm̄ hic fit mentio de au-
 reo numero siue de ciclo lunari nunc uidendum est quid
 sit luna. Luna est celi purpura. solis emulus. maleficiū rele-
 uatrix. nautarum solamen. roris larga. presagium tempe-
 statis. Et dicitur luna quasi luce nitēs aliena. Vnde luna est
 de se corpus obscurū uel tenebrosū: totum enim splen-
 dorem suum recipit a sole. ¶ Aureus hinc numerus. Hic
 docet auctor de aureo numero dicens q̄ ille numerus si
 tuatur sicut sequitur uidelicet q̄ ternus primo loco poni-
 tur deinde undecim deinde nouemdecim & sic de aliis.
 ¶ Notā dum tñ q̄ iste numerus dicitur aureus duplici de
 causa. Primo qz sicut aurū est p̄ciosissimum metallum in-
 ter oīa metalla ita iste numerus est p̄ciosissimus inter cete-
 ros numeros ad etatem lune inueniendū in quolibet mē-
 se. Sc̄do propter reuerētā Iulii cesaris qui eū inuenit. Vñ
 propter sui ualorē scribebatur l̄ris aureis ī kalēdario retro
 l̄ras feriales. ¶ Itē nota q̄ renouatur in Ianuario & incipit a
 ternario numero. Sed pōt queri q̄re nō incipit ab unitate
 sicut a ternario qz si poneretur unitas seq̄retur q̄ luna pri-
 maretur in primo anno cycli solaris supra primā diem Ia-
 nuarii qd̄ falsum est. Sed qm̄ sumus in tertio anno cycli de-

85
cēnouenalis tunc primatur in prima die ianuarii & reno-
uatur in decembri. ¶ Item pro inuentione cicli decemno-
uenalis nota q̄ iulius cesar cogitauit & cōsiderauit ubi in-
uenit primā lunam in quolibet mense: & ibi signauit bina-
rium in quolibet mense. & in tertio anno ternarium & sic
deinceps usq; ad nouemdecim. Sed in uicesimo anno re-
petit lunam primam ut in p̄mo supra unitatē: & ideo iste
numerus non transit nouemdecim. Dicitur autē iste nume-
rus cicli lunaris continens spaciū nouemdecim annorum
in se reuertētium. Et dicitur ciclus quasi circulus. qz in se
reuertitur ut circulus. ¶ Itē nota q̄ unus formatur ab alio
per additionē de octo. & si superet nouem remoueamus
nouē & retineamus residuū. Verbi gratia si uis scire quo-
tus numerus sequitur ternariū. adde octo & erunt undeci-
& sic deinceps. Sed quia longa esset talis ordinatio posuit
auctor istos uersus sequentes.

Ignoras numerum qui lune denotat ortum
Per denos nonos domini diuiseris annos
Adiungens unū quicquid superest notat illū
Et si nil restat supremum tunc fore constat
Dant cētumquinq; duodenos dant tibi mille
Mille quadringenti diuisi tresd tibi donant
Hic nūer^o his versib^o ē māifest^o cē doc
Tern^o vn^o din nod octo sexd qnq; tred abo de
Septē qn quart^o duc iota nouē deps viquat
Huri per primam dissillaba dictio sedem
Dat signatq; locum per reliquam vacuum
In digitis quinq; numerus situabitur iste.
Hos ista ponamus iuncturis postea uersus
Ter minimi bina nus terna dat vn^o tibi sūma
Din tibi dat quinta nod sexta dat ocq; supma.

To dat pol media sex dra pol quin dabit in ra
 Sic totā comple medium medicū superadde
 Ra minini finit uersus que quat retinebit

Alter impones. (Hic docet auctor si
 tuationē mēsiū in ma
 nu ad inueniendū aureum numerū dicens: q̄
 nos debemus sic situare mēses: ita q̄ ianuari
 us & martius sunt in supraradice auricularis. Februarius
 di

& aprilis in secūda supraradice eiusdē. Mayus in summitate eiusdem. Iunius in subungula eiusdem. Iulius in sc̄da subungula eiusdem. Augustus in grossitate eiusdem. September & october in radice pollicis. Nouember & december in supraradice indicis. Et hoc possumus habere p̄ hos uersus. Ianus cū marte parui digiti capiunt e. Februarius aprilis capiunt f post mayus. g. Iunius a retro. b. iulius. c. capit august. Hinc september & october capiunt quoq; mercu. Altum gsolreut capit inde nouemq; december.

Taliter impones iuncturis postea menses
Bina ia. mar. fe. ap. terna. ma sūma iuni' extra
Post iul aug supra sep oc ra pol in no de post
Primaq; fit luna si sedē syllaba tangat ra
Et quantum distat hec lune tanta sit etas

Iuncturis primam. In parte p̄cedenti auctor fecit mentionem de illis que faciunt ad cognitionē primationis lune. In ista parte docet ualorē illius: Et diuidit̄ in duas partes. In prima docet inuenire primam lunam siue etatem lune in quolibet mense per uersus festis deseruientes. Et in sc̄da parte docet auctor idem per epactas & regulares lunares. Sc̄da pars. Per tres iuncturas. Item illa in duas. Primo facit quod dictū est. Sc̄do reificat. Sc̄da. Maiori numero. Adhuc prima in duas. Primo reificat. Sc̄do ponit quandā regulā siue exceptionē Sc̄da. Sed faciēda locis. In p̄ma parte dicit auctor q̄ si uos uelimus scire primā lunā in aliquo mēse debemus capere uersus deseruiētes festis fixis illius mēsis de quo querimus & situare ubi est attributio per illos uersus uidelicet. Bina ia mar. uerbi gratia isti duo uersus Cifio ianus epi. deseruiunt Ianuario. Ergo debemus situare primā sillabam primi uersus supra secundā iuncturā auricularis locādo semper

supra quālibet iunctoram unā syllabam donec ueniamus
ad illam iuncturā supra quā ponitur aureus numerus illi
us anni: & supra illam iuncturā est prima luna. & quot sūt
iuncture a principio illius mensis usq; ad numerū aureū:
tot erunt dies a principio illius mensis usq; ad primā lunā
Verbi grā qñ habemus sexdecim pro aureo numero luna
practicatur octauo die ianuarii. ¶ Et nota q; in talinmera
tione debemus computare radicē & supraradicē pollicis.

Iuncturis primam si vis inquirere lunam
Infundas digitis versus velut ordo requirit.

Maiori numero. ¶ In parte p̄cedenti au
ctor determinauit de il
lis que faciunt ad noticiā practicatiōis lune
Ibi rectificat dictā situationē uel suā regu
lam ponendo quādam regulas. Et ex inde ponit excepti
ones dicēs q; si maior numerus sequatur minorem debet
poni in tertia linea siue iunctura post minorem. Sed si mi
nor sequatur maiorē ponitur imediate post maiorē siue in
proxima iunctura. uerbi gratia. ternarius numerus p̄cedit
undecimū. ideo undecimus ponitur in tertia iūctura post
ternariū ita q; una linea est uacua inter tres & undecim &
sic de aliis. ut patet intuenti. Similiter post nouemdecim
sequitur octo: ideo sequitur imediate post nouemdecim.
& sic de aliis. ¶ Sed facienda locis. Hic ponit auctor exce
ptiones. Et primo ponit instantias siue exceptiones in sex
mēsibus paribus. Sc̄do ponit alias sex factas in sex ultimis
Secunda pars. Sex alie resident Prima in duas. Primo fa
cit quod dictū est. Sc̄do docet facere saltum. Secunda. Sic
facies saltū. In prima parte docet q; regule supradicte non
tenent in duodecim locis. Et primo ponit sex instantias si
ue exceptiones in sex mensibus paribus. Sunt autē pares
sicut secundus. quartus. sextus. octauus. decimus. duode
cimus. s. february aprilis ꝛc. Prima instantia in februaryo

qm̄ post undecim positos supra secundā diē februarli im-
mediate. s. in tertia die sequitur nouēdecim supra tertiam
diem eiusdē mensis. & deberet poni supra quartā. Secun-
da instantia est in aprili. qm̄ post octo positos supra quin-
tam diem sequuntur sexdecim supra sextā quā sexdecim
sit maior numerus q̄ octo. & deberet poni supra septimā.
Tertia instantia est in Iunio qm̄ post octo positos supra ter-
tiam diē iunii immediate sequuntur. xvi. supra quartā & de-
beret poni supra quintā. Quarta instantia ē in augusto qm̄
post octo positos supra primā diē augusti immediate sequuntur
sexdecim supra secundā diē & deberent poni supra tertiā.
Quinta instantia est in octobri: qm̄ post quinque positos su-
pra secundam diē octobris immediate sequuntur tresdecim su-
pra tertiā & deberēt poni supra quartā. Sexta instantia est
in decembri: qm̄ post duos positos supra tertiā diem ime-
diate sequuntur decem supra quartā: & deberent poni su-
pra quintā. Et sic habemus sex que possunt sciri per istas
syllabas bla. si. iu. steph. o. bar. Ita q̄ prima exceptio est in
tertia die februarli. Et intelligitur per primā syllabam hu-
ius dictionis bla. si. Secunda est sexta die aprilis. & intelli-
gitur per tertiam syllabā huius dictionis ambrosi. Tertia ex-
ceptio est in quarta iunii: & designatur per primā syllabā
huius dictionis iunii. Quarta est in tertia die augusti: & in-
telligit̄ p̄ hanc dictionē steph. Quinta ē in tertia die octo-
bris & intelligit̄ p̄ secundā syllabā huius dictionis leo. Sexta
exceptio est in quarta die decēbris: & intelligit̄ per primā
syllabam huius dictionis barba: & sic habemus exceptio-
nes. ¶ Unde nota q̄ si uolumus habere primationē lune
in aliquo mense pari oportet q̄ syllabe predicte transeant
a iuncturis suis & situētur in iuncturis sequētibus: nec de-
bet iunctura que dimittitur numerari cū diebus primatio-
nis lune. qz si luna sit supra sexdecimā & queras quot sūt
dies a principio februarli usq̄ ad primā lunā. tu non dices
septem. sed sex. dimittendo iuncturā que saltatur. & debe-
mus facere saltū in iunctura: quia nisi fieret sequeretur q̄

184

luna que esset trium dierum esset quatuor sicut patet quādo nos habemus. xvi. pro numero aureo tūc locatur supra radicem pollicis & sic in. vii. die februarii luna esset prima quod falsum est immo in sexta die. Vnde si luna priuaretur ante istas incensiones non esset curandum de aliis sex instantiis in ultimis mensibus: ut puta in iulio & sequētibus quia in fine istorū semp post. xi. immediate sequūtur. xix. que deberent poni immediate: & non dimittitur iunctura sed nos non debemus dicere un din nod. sed und nod din quia nō est curandū qñ luna primatur per aliū numerum q̄ per. ix. qz tot accipimus iuncturas dicendo un nod din sicut dicendo un din nod. Sed bene curandum est quādo luna primatur supra. xix. quia tunc luna esset prima supra ultimā diem qđ falsum est immo supra penultimā qđ fit quādo dicitur un nod din. tamen caue in iulio & in sequētibz cum fueris in. xix. anno cycli lunaris.

Maiori numero debetur tertius ordo
Cunq; minor sequitur maiori cōtinuatur
Sed facienda locis instantia sit duodenis
Mēlibz imparibus sex sunt dicit tibi versus
Sic facies saltum blasii in steph o bar adde
Est sine din febrū sine to pri iulius august
October sineq; nec bo december habet
Se tres ap sex in qua aug duo oc tri de quat
Un nod din pones tibi iulius atq; sequentes

Per tres iuncturas ¶ In parte precedē
ti auctor determi
nauit de inuentiōe prime lune per uersus de
seruientes festis fixis. Hic docet etatem lune
per epactas & per regulares lunares in pncipio cuiuslibet
mensis. Et diuiditur in duas partes. Primo docet inuenire
diii

etatē lune per epactas & regulares lunares. Sc̄do determi
nat de embolismalibus. Sc̄da. Embolismales annos. Prima
in duas. Primo determinat de epactis & regularibus luna
ribus. Sc̄do docet ualorē earū. Sc̄da Etatem lune. Prima ī
duas. Primo facit qđ dictū est. s. primo docet epactas. sc̄do
docet regulares lunares. Sc̄da. Mensis lunares. In prima
parte auctor dicit qđ nos possumus formare epactas p̄ tres
iūcturas pollicis. Videamus igitur quid sit epacta. Epacta
est numerus uariabilis datus anno ad inueniendū etatē lu
ne in p̄ncipio cuiuslibet mensis. xxx. nō excedēs proueni
ens ex sup̄abundantia anni solaris sup̄ annū lunare. Et dici
tur ab epi qđ est supra et aucta qđ est cremētū quasi sup̄au
cta. sed u remouetur causa euphonie. ¶ Pro quo notandū
est qđ annus lunaris cōstat ex. xii. mensibus & est maior an
no lunari ex. xi. diebus qđ probatur: qz annus solaris con
stat ex. xii. mēsis quorū septē sunt. xxxi. dierū. quatuor
ex. xxx. & unus. s. februius ex. xxviii. excepto qñ bissex
tus est: qz tunc habet. xxix. dies. Et similiter in anno luna
ri sunt. xii. lunatiōes: quarū sex sunt. xxx. dierū & remane
bunt sex dies ex sex mensibus. Item accipiamus quattuor
menses. xxx. dierū & quattuor lunationes. xxx. & fiat cō
paratio inter eos remanebūt quattuor dies addātur cū sex
p̄dictis erūt. x. & sic ex. x. mēsis remanebūt. x. dies. Sed
adhuc remanēt duo mēses & due lunationes. quorū men
sium unus est. xxx. dierū & alius est. xxviii. & quelibet lu
narū est. xxix. dierū. Fiat igitur cōparatio inter mēses & lu
nationes restat unus dies ponatur cū. x. sup̄dictis et erūt
xi. & sic annus solaris sup̄at annū lunare. xi. diebus. ¶ Itē
nota qđ p̄mus annus cicli decēnouenalis nō habet epactas
quia epacta uenit ex cremēto alicuius anni p̄cedentis. sed
nullus fuit annus ante primū annum ergo in primo anno
nulla fuit nec erit epacta. Sed sciendū est qđ si epacta sup̄et
xxx. nos debemus demere. xxx. & residuum retinerē pro
epacta. Verbi gr̄a ī. xxii. anno addēdo. xix. habemus. xxxi
remoueamus. xxx. remanebit unū pro epacta. ¶ Item sciē
dum est qđ una epacta formatur ab alia p̄ additionē de. xi.

si superēt. xxx. oportet remouere. xxx. ¶ Nota iterū q̄ nos
 possumus formare epactas per tres iuncturas pollicis pro
 quolibet anno cōputādo unū annū lunare. s. aureū nume
 rū. Primus ponitur in sūmitate pollicis. Secūdus i sup̄rara
 dice. Tertius in radice eiusdē. Quartus in sūmitate eiusdē
 & sic reuoluēdo numerū decēnouenalē per iuncturas pol
 licis usq; ad nouēdecim. Sed si uelis scire quota sit epacta
 alicuius anni uideatur ille annus lunaris & quotus nume
 rus cōputatur reuoluendo & si ille numerus terminetur i
 summitate pollicis debemus remouere unū & residuū re
 tinere pro epacta. Si uero terminetur in media iūctura de
 bēt addere. ix. sed si terminetur in radice debemus adde
 re. xix. et tot erit epacta illius anni. et si talis numerus supe
 ret. xxx. debemus remouere. xxx. & residuū retinere pro
 epacta. Verbi gr̄a in primo anno cicli decēnouenalis habe
 mus unū pro numero aureo & situatur in summitate pol
 licis. deme ergo unū & nihil remanebit. & sic nullā epac
 tam habebimus in primo anno cicli decēnouenalis. In se
 cundo habemus duo pro aureo numero & situantur in su
 praradice adde ergo. ix. erūt. xi. pro epacta secūdi anni lu
 naris. In tertio anno habemus tres pro numero aureo & si
 tuantur in radice pollicis adde ergo. xix. & erūt. xxii. pro
 epacta tertii anni. In quarto aut̄ anno habemus quattuor
 pro aureo numero & situantur in summitate pollicis de
 me ergo unū & erunt tria pro epacta quarti anni.

Per tres iuncturas pollex formabit epactas
 Iuncturis tribus his auri numerū situabis
 Deme unū post adde nouē post unde viginti
 Et si triginta superent triginta moueto

¶ Hic determinat de regulari
Mense lunares bus lunaribus. Vnde uidendū est
 quid sit regularis lunaris. Regularis lunaris est numerus
 uariabilis datus mensi ad inueniendū etatem lune in prin
 cipio mensis cuius est regularis lunaris in quolibet anno.

181
uel sic Regularis lunaris est numerus. xxx. non excedens
qui iunctus cū epacta manifestat etatē lune cuiuslibet mē-
sis anni. Vnde notandū est q̄ ad habendū originē regula-
rium lunarium diuidendus est annus solaris per. xii. quan-
tum potest & facta tali diuisione remanēt. v. ita q̄. v. sunt
pro regulari lunari in primo mense. s. in septembri qui est
primus mēsis apud egiptiacos qui experti erant in illa ar-
te & annum suū inceperunt in septembri & illorū aucto-
ritate renouamus regulares lunares & epactas in septem-
bri. Vnde ordo regulariū lunariū talis est q̄ quilibet men-
sis tot habet regulares lunares quot sunt ab origine mun-
di & habet septembrem pro regulari lunari. ¶ Nota q̄ lu-
na dicitur prima in tertia die quia legimus in Genesi de-
um creasse duo luminaria in quarta feria. s. solem & lunā
& cum in sexta formasset adam & eidem formato mon-
strasset solem & lunam fixos in celo cū haberent iam tres
dies tm̄. In tertia igitur die pōt dici prima quia tunc adam
uidit eam. ¶ Item nota q̄ ad formationē regulariū lunari-
um debemus sumere dies mensis precedentis & addere
cum suo regulari lunari & ex summa remouere tot dies
quot lunatio illius mensis p̄cedentis habet et illud qd̄ re-
manebit datur mensi sequenti pro regulari lunari: uerbi
gr̄a. Septēber habet. v. pro regulari lunari & .xxx. dies his
coniunctis erunt. xxxv. Lunatio uero septēbris habet. xxx.
dies. qm̄ lunatio in mēse impari habet. xxx. dies & in mē-
se pari habet. xxix. remotis. xxx. remanent. v. & sic datur
septembri & october habet. v. nouember & decēber. vii. Ia-
nuarius & martius. ix. aprilis & february. x. mayus. xi. iu-
nius. xii. Iulius. xiii. augustus. xiiii. sicut dictum est de regu-
laribus lunaribus. ¶ Item nota q̄ ad inueniendū etatem lu-
ne in septembri octobri nouēbri & decembri debemus in-
cipere numerū epactarum currentem cū numero aureo
anni sequentis & sic nunq̄ deficiemus. Etatem lune. Hic
docet auctor ualorem epactarum & regulariū lunariū di-
cens q̄ epacte & regulares lunares simul iuncte docent

etatem lune in principio cuiuslibet mensis de quo querimus. nam tota erit luna: in p̄ma die cuiuslibet mensis quotus fuerit numerus ex illa additione proueniēs: tñ si superent. xxx. & residuū retinere. ¶ Nota q̄ regularis lunaris ianuarii seruit eidē mensi q̄uis etas lune incipiat in septem bri. ¶ Item nota q̄ si uelimus scire uel querere in septem bri etatem lune nos debemus accipere epactam numeri aurei qui incipit in anno sequēti. s. ianuario q̄uis in septem bri sc̄dm illum annū sit alius numerus aureus. Item nota q̄ epacta dicitur fallere in octauo anno cicli decēnoualis in mayo & in iulio. Undecimo aut̄ anno in martio etiā in xix. dicti cicli decemnouenalis & mayo & augusto: uerbi gr̄a in. viii. anno cicli lunaris hēmus. xvii. pro epacta & in mayo sunt. xi. p̄ regulari lunari addātur siml' erūt. xxviii. dierū in kl. may & est. xxvii. & sic epacte fallūt in. viii. anno cicli decēnouenalis in mayo. Similiter iulius eodē anno habet. xiii. pro regulari lunari & . xvii. pro epacta addātur simul & sic erūt. xxx. & sic luna deberet esse. xxx. dierum in kal. iulii & est. xxix. Similiter in. xi. anno cicli decemnouenalis. xx. pro epacta. & martius habet ix. pro regulari lunari addētur simul erūt. xxix. dierū & sic. xxviii. sed in anno bissextili est. xxix. Similiter in principio augusti in. xix. anno deberet esse sc̄da & tertia etiā in. xix. anno cicli decemnouenalis habemus octo pro epacta & mayus habet. xi. pro regulari lunari addantur simul & sic erunt xxix. & deberet esse. xxix. dierū sed non est: imo . xviii. ergo in istis fallit epacta. In aliis autē per embolismales annos & istas exceptiones habemus per istū uersum. Oc ma iul zc̄. qui docet in quo mense habeat fieri exceptio.

Menses lunares sic scire potes regulares
Quinq̄ sed oc dant no de septē ter tria ia mar
Alp fe nouēdecim sumūt post vnū cuilibet ad
Etatem lune regulares dant z epacte de

181
Principio mensis sed si numerus superaddit
Horū triginta triginta demere debes gust.
De ma iul vndin mar nod may dat monos au

Embolismales **H**ic determinat auctor de
Embolismalibus dicens q̄ ter
tius annus cicli decēnouenalis sextus .octauus.
undecimus. decimusquartus. decimusseptim⁹
decimusnonus. sunt embolismales. Vñ uidēdum est quid
sit embolismus & quid sit annus embolismalis. Vnde em
bolismus idem est q̄ clementum proueniens ex clemento
anni solaris supra annum lunarem & illud uisum est prius
cum dictum est q̄ annus solaris est maior anno lunari: xi.
diebus. qz annus solaris habet. ccclxv. dies cum sex horis
Et annus lunaris nō habet nisi. cccliii. dies. Annus embo
lismalis est annus in quo interseritur lunatio. Vnde sciēdū
est q̄ septem sunt lunationes existētes in. xix. annis ultra
mēses quarum quelibz est triginta dierū. Nam ex. xi. p̄mi
anni & .xi. secundi & undecim tertii fit lunatio embolis
malis in anno & adhuc remanent tres dies. Item ex unde
cim quarti anni. xi. v. & xi. sexti anni fit una lunatio embo
lismalis & attribuitur sexto anno & sic sūt tres de residuo
cū tribus p̄dictis. Item ex undecim septimi anni & unde
cim octauī anni cū sex diebus p̄dictis de residuo simul iū
ctis & erunt. xxviii. mutemus duos dies ex anno sequenti
fit lunatio embolismalis. xxx. dierum. q̄ lunatio attribuitur
octauo anno cicli decēnouenalis. Ex nono autem anno re
manēt tantū. ix. dies. duobus diebus mutatis anno p̄cedēti
Item a decimo .xi. & ab undecimo xi. & undeci. ix. dies q̄
sunt de residuo simul iuncti fit una lunatio. xxx. dierum
uno die de residuo & attribuitur. xii. anno. Item ex unde
cim. xii. anni & undecim. xiii. & undecim. xiiii. fit una lun
natio. xxx. dierum que attribuitur. xiiii. anno & sic restāt
iiii. dies ex quibus. iiii. diebus cū. xi. quindecimi anni & .xi
sexdecimi anni et. xi. xvii. anni fit una lunatio q̄ attribuitur

184

xvii. anno. vii. diebus de residuo qui cōiuncti cū. xi. xviii. anni & .xi. xix. & uno accepto in iulio p̄cedēti faciūt unā lunationē embolismalem. xxx. dierū q̄ attribuitur. xix. anno cicli decēnouenalis. ¶ Item nota q̄ illa dies accepta a iulio uocatur saltus lune. unde illa dies magis accipitur a iulio q̄ ab augusto: qm̄ luna augusti ē. xxix. dierū & nō essēt nisi. xxviii. qd̄ est incōueniens: & lunatio iulii cū est. xxx. dierū bñ pōt fieri q̄ sit. xxix. ideo citius subtrahitur ab augusto. ¶ Item nota q̄ embolismi inuenti fuerūt qz astronomi constituerūt cursum lune & solis in concordia in. xix. annis solaribus & .xix. lunaribus & propter hoc inueniunt lunationes embolismales. Ceteri uero anni dicuntur cōmunes: qz cōem etatē habent cū annis solaribus: sicut secūdus annus solaris est. xii. mēsis sic lunaris ex. xii. lunationibus. ¶ Item nota q̄ in anno embolismali est duplex error. Primus est terminalis lune. quia dicitur inferius q̄ lunatio est illius mensis in quo finitur sed in anno embolismali fiunt due lunationes in uno mense. Secūdus error est uariabilis qm̄ mēsis in numero pari positus habet lunationem imparē. Sed in numero impari positus habet lunationē parē. Sed in anno embolismali inueniuntur due uel tres lunationes immediate pares: quia oportet lunationem embolismalem semper esse parē. Item in anno embolismali oportet duas lunationes in eodem mēse fieri. Et dicitur in compoto illius mensis zc. Hoc est q̄ lunatio est illius mensis in quo finitur. Et ratio est quia a fine denominatur res. ¶ Impare par. Dicit autor q̄ si mēsis d̄ quo queritur sit par habet lunationem imparē: et nō dicitur par uel impar quo ad numerū dierū sed quo ad situationem. sui: & sic par habet lunationē parē: & sic intelligitur de aliis nisi fiat exceptio propter embolismū uel bissextū.

Embolismales annos sic noscere debes.

**Tertius ⁊ sextus octauus ⁊ undecimus post
Et decimusquartus decaseptim⁹ ⁊ decanon⁹**

Hic alios omnes communes dicere debes
Embolismalis lunatio semper erit par
Iulius est mensis cuius lunatio finit
Impare par impar pare fit lunatio mense

Mobilis ibo cifos. ¶ Hic ostendit auctor in quo mēse lunatio embolismalis sit interserenda & in qua die mensis incipit & debisset diuidi circa istam partem embolismales. Vnde ponit quendam uersum in quo sunt septem dictiōes septem annis embolismalibus deseruientes. Prima deseruit primo anno embolismali. secūda sc̄do. & sic de aliis. ¶ Item nota q̄ quota est prima littera prime sillabe in alphabeto in alio quo mense incipiendo a Ianuario tanta est interserenda lunatio embolismalis: & quota fuerit prima l̄ra secūde sillabe eiusdem dictionis tanta die mensis est lunatio embolismalis: ita q̄. b. cōputatur pro l̄ra. Vnde primus annus embolismalis incipit in decembri in secūda die & tunc duo q̄ deberent poni post tresdecim oportet poni in eadem tabula in illis tresdecim. Secūdus annus incipit in septembri in secūda die. Tertius in martio in sexta die. Quartus annus in Ianuario in tertia die. Quintus annus in septembri in secūda die. Sextus in augusto in secūda die. Septimus & ultimus in martio in quinta die.

Mobilis ibo ciphos ace liber habeto coenos
Quali mense dieq̄ quota versus dabit iste
Prima dabit mēsem monstrabit. ⁊ altera sedē

Per clauis. ¶ Superius auctor determinauit de duabus partibus principalibus sui libri. Hic determinat de tertia scilicet de festis mobilibus. Et diuiditur in duas

Primo docet inuenire festa mobilia i quolibet anno. Scdo
 ponit quedā notabilia. Scda. Hebdomadas a nati. Prima i
 duas. Primo docet inuenire festa mobilia per clavis nume
 rum. Scdo per uersus festis fixis deseruiētes. Scda. Postea
 mobilia prima i duas. Primo docet inuenire clauis cuiusli
 bet anni. Scdo docet ualorē illarū. Scda. Da partibus nu
 merum. Prima in duas. Primo facit qd dictū est. Scdo po
 nit unum notabile. Scda. Si. xxx. superent. Prima in duas.
 Primo docet inuenire clauis cuiuslibet anni. Scdo docet
 situare supra regulas feriales mensiū. Scda pars. Primula
 g ianu. Et illa pars si superēt triginta diuiditur in duas. ita
 q ponit duo notabilia. Secūda clauis ab undenis. In prima
 parte dicit auctor q festa mobilia cognoscūtur per nume
 rum clauū. & qz loquitur de clauibus ideo uidēdū est qd
 sit clauis. Vnde clauis est numerus nō descēdēs undecim
 triginta nō excedēs datus ab anno ad inueniendū quinqz
 festa mobilia. s. lxx. xl. zc. quia sicut p clauē intramus do
 mum ita per talem numerū clauū cognoscūtur festa mo
 bilia seu manifestantur quare igitur sic festa mobilia uoca
 mus uideamus. Vnde septuagesima de septuaginta annis
 uel diebus quibus filii israel in babilone captiui fuerunt &
 illos recolit sancta ecclesia nostra. Vnde monachi ieiunāt
 per illud tps. & clauditur Alla usqz ad pascha i memoriā
 istius captiuitatis. ¶ Sed posset queri quare dicitur septua
 gesima cum non sint nisi. lxxiii. dies. Dicitur q antiquitus
 erat moris qn aliquis numerus erat inter duas decades nō
 a pcedēti sed a subsequēti denoiabitur. Vnde cum iste nu
 merus sit existens inter sexaginta & septuaginta nō deno
 tatur a sexaginta sed ad septuaginta more antiquorū. Alii
 uero dicūt q illud tps a quo claudit Alla usqz ad quasi mo
 do uocatur septuagesima & sunt septuaginta dies semper
 & aliquis uxorari nō pōt in illis diebus quibus. lxx. habet
 celebrari. Et si queratur quare septuagesima in sancta ec
 clesia celebratur. Dicendū estiqz admodū populi dei in ba
 bilone qui propter peccata nostra celestem iherusalē alie

namus in die resurrectionis debemus resurgere a peccatis nostris siue a uitiis ut corpus xpi sumere digne ualeamus: & a morte ad celestem patriam reuertamur & dimittamus oia peccata nostra. ¶ Et nota qd ista uidelicet Gloria in excelsis. Te deum laudamus. et Ite missa est non cantatur in illo tempore. quia sunt cantus leticie & gaudii. Tractus uero dicitur a trahendo: quia debemus nos trahere a uitiis a uacationibus importunis. Et nuptie non celebrantur ad designandum dolorum filiorum israel. Quadragesima dicitur a quadraginta diebus. quia sunt quadraginta dies & per tot dies ieiunare debemus: quia xps moyses. & helias ieiunauerunt. ¶ Item nota qd. xxxvi. dies cum dimidio sunt decima pars anni & decimam partem nostrorum dierum reddere deo debemus & ita uitam nostram decimare debemus. Unde quattuor dies superadduntur ad faciendum numerum quadragesime nec computantur dies dominice pro ieiunio: quia non ieiunantur. Pascha dicitur a phase quod est transitus: quia iudei existentes in egypto mare transierunt sicco uestigio illo die in quo egyptii submersi sunt cum pharaone. Sed nulla est melior ratio. nisi quia xps in illa die transiuit de morte ad uitam. ¶ Item queritur quare rogationes sic appellamus. Ratio est quia tunc solemus rogare deum pro aeris serenitate ad anni fertilitatem. Quinquaginta dies sunt a festo pasce usque ad pentecosten ideo penthecostes dicitur a pentha quod est quinque & costes quod est decem quasi quinquies decem. Sed aliquis posset querere quare ista festa mobilia non habent certum locum in Kalendario. Dicendum est quod ista festa mobilia situantur super litteras dominicales: & quia littere dominicales in quolibet anno uario non mutantur: ideo non habent certum locum. Et nota quod in die iouis post dominicam rogationum est ascensio domini. Item in die dominica post pentecosten est festum trinitatis. & in die iouis sequentis est festum eucharistie. Satis sunt nota ista festa mobilia per alia quinque: ideo de ipsis fit mentio: quia per alia intelliguntur. ¶ Item nota quod quinque festa mobilia inueniuntur per clauas & sic formatur prima clauis per additionem

regulariū ferialiū cum nouemdecim annis cicli decēnue
 nalis. Et de prima habemus. xxvi. & ita scda clauis a pri
 ma format per additionē q. xix. cū. xxvi. & sic erūt xlv. re
 moue. xxx. & sic scda clauis erit ex. xv. & sic facies ex oī
 bus aliis. Prima clauis potest formari ab ultima unitate re
 mota propter saltū lune: & durant clauēs per. xix. annos
 ultima clauis. xxviii. additis. xix. & xiii. remotis ppter sal
 tum lune. Prima clauis erit. xxviii. & quelibet alia sequens
 formatur a prima per additionē de. xix. & si superent. xl.
 remouere debemus. xxx. & residuū retinere pro clauē.
 ¶ Nota iterum q̄ clauēs per quinq; festa mobilia inuenire
 possumus & possumus scire per summitates quinq; digi
 torum. Debemus enim ponere primū annū cicli decēnū
 nouenalis in summitate pollicis. xxv. cum aureo numero
 currente in anno de quo queris in summitate indicis. xiii.
 ī summitate medii. xxxi. in summitate medici. xix. in sum
 mitate auricularis. vii. & si superent. xl. debemus remoue
 re. xxx. & sic remanent. xi. ut patet in anno. xv. cicli noue
 nalis: cū illo aureo numero addūtur. vii. & sic sunt. xxii. q̄
 pro clauē habemus in illo anno & sic de aliis. Postea scien
 dum est tot dies debemus cōputare a sedibus clauū quot
 sunt clauēs in illo anno. & numero finito debemus accipe
 dñicam proxime sequētem & in illa dñica celebrať festū
 mobile de quo queris. Si uero numerus clauum de quo
 queris finitur in die dñica tu nō debes accipere illā diem
 dñicam pro festo mobili: sed in sequenti die dñica celebra
 tur festū mobile & in hoc differimus a iudeis quia ipsi ter
 mini & festū mobile celebrant eodem die. ¶ Item scien
 dum est q̄ clauēs non descendunt undecim nec superant
 xl. ¶ Item queritur quare primo agit de numero aureo q̄
 de clauibus cū ita sit q̄ clauēs sint digniores qz ualent ad
 cognitionē festorū mobiliū. Dicēdum est q̄ clauēs per nu
 merū aureū debent cognosci sed prius est ponere illud p
 qd̄ aliqd̄ cognoscit̄ q̄ illud qd̄ p̄ aliud cognoscit̄ q̄re p̄mo
 agit de numero aureo q̄ de clauibus. Ad idē oē notificās

debet precedere notificatum: sed sic est q̄ aureus numerus est notificās: clauēs uero notificate igitur zc. maior est uera. Minor patet. quia oportet q̄ illud qđ p̄supponit ali quid sit prius q̄ p̄suppositum.

Per clauis numeruz cognosces mobile festū
Noscere tu clauēs per metra sequentia debes
Tunc auri numerū numerāt summe digitorū
Uicenos quinos tredeciz plus esse tridenos
Unde vigent epta digitis pro clauibus apta
Sol p̄zeit in sequit̄ medi' medic' minim' post
Si quadraginta superent triginta moueto
Est numerus clauis illud tibi quod remanebit
Anno bissexti si sep vel quadra requirit
Citra bissexum iungas cum clauibus vnum
Dat tibi post numerū domini lux mobile festū
Si cadat in lucem domini suppone sequētem
Terminus ⁊ festum nunq̄ celebrātur eodem
Clauis ab undenis ad quadraginta refert̄
Incipiuntq̄ dies clauem numerare sequētes.

Rimula g iani. ¶ Hic docet auctor situa
tionem clauū in mēsis
dicens q̄ supra primā g ianuarii incipiunt nu
merari clauēs septuagesime & in g ultima ia
nuarii incipiunt clauēs quadragesime. & in tertiā g mar
tii incipiūt clauēs pasche. & in tertiā g aprilis incipiūt cla
ues rogationū. & ultima g aprilis incipiunt clauēs pente
che. ¶ Et nota q̄ dies dñica post clauēs sita est sedes festo
rum mobiliū tñ si ille numerus cadat in die dñica nō de
bent ibi celebrari festa mobilia sed in sequenti dñica ne ul
deamur iudeos imitari. qm̄ apud eos termini & festum co

dem die celebrantur.

Primula g iam post vltima g q3 secunda
Martis r aprilis g tertia g q3 suprema
Dat tibi post numeru domini lux mobile festu

Postea mobilia. mobilia breuius & perfec-
tius per uersus festis fixis deseruientes dicens
q3 per istas quinque sillabas scilicet .pris.bru.ne
ci.col.habemus situationem quinque festorum mobiliu. ita
q3 per istam sillaba pris que situatur in uersibus deseruien-
tibus Ianuario per qua designantur .xvi. dies Ianuarii ha-
bemus situatione septuagesime per .bru. viii. die Februarii
habemus situatione quadagesime. per ne .i. per istam sil-
labam ne q3 situatur in .xxii. die Martii habemus situatione
pasche per si id est p ista sillaba si q3 situatur in .xxviii. apri-
lis habemus situattonerogationu. & per istam sillaba col. q3
situantur in .x. die may habemus situatione Penthe ¶ Sed e-
festoru. Postea dicit auctor q3 nos debemus istas quinque silla-
bas i radice indicis ponere & in illis debemus inuenire au-
reum numeru in die dnica sequenti illum numeru aureu
situantur festa mobilia de quibus q3rere uolumus & si uer-
sus mensis deficiat debemus accipere uersus mensis sequen-
tis computado donec ueniamus ad iuncturam diei dnice
sequentis aureum numeru & in tali die situatur festum mo-
bile de quo queris. Verbi gratia si uis scire quot sunt septi-
mane a natiuitate dni usq3 ad brandones accipe istam sil-
labam bru & situa illam in radice indicis & computa do-
nec inuenias aureum numeru. & si numerus sit in eadem
iunctura. ita q3 currat quinque pro aureo numero non acci-
pe ibidem sed quere die dnica post aureu numeru & in
illa est dies quadagesime. Et postea computabis septima
a natiuitate dni usq3 ad illam diem dnica & semper in-

581
uenies festum & nunq̄ deficiet si ita sit q̄ pro littera dñi
casi habeamus. d. & .xvi. pro aureo numero. tunc festa mo
bilia pro illo anno situantur in radice indicis.

Postea mobilia si vis cognoscere festa dem
Sed qua paropem prisbru ne cim col dato se
Sedem festorum radix tenet indicis horum
Abc iunt extra g supra d e f manent infra
Da festis norma tibi fixis sit recitata
Aure^o hinc numer^o bis versib^o est manifestus
Dat tibi post numerum dñi lux mobile festū.
Pascha nec vndenas aprilis ⁊ ante Kalēdas
Nec post septenas maij valent esse Kalendas

Hebdomadas a nat. ¶ Hic autor docet in
uenire terminū a na
tiuitate dñi usq̄ ad festa mobilia. Et diuiditur
in tres partes. Primo ostendit hebdomadas
a natiuitate dñi usq̄ ad festa mobilia. Secūdo a pentheco
ste usq̄ ad festum beati iohannis baptiste. Tertio a pente
choste usq̄ ad aduentum dñi. Prima in principio. Secun
da a pentefestis. Tertia a pente distat. Item prima in duas.
Primo facit quod dictum est. Secundo ponit quoddā no
tabile. Secunda. A dabit. In prima parte dicit auctor q̄ si
nos uolumus scire terminum a natiuitate dñi usq̄ ad festa
mobilia debemus situare istas hebdomadas ī subungula ī
dicis ita q̄ quatuor seruiunt septuagesime & septem qua
dragesime tresdecim pasche & octodecim rogatiōibus et
uiginti pēthecosti. Postea debemus inuenire dñicam post
primationem lune in qua dñica situantur festa mobilia il
lius anni de quo queris & quot erunt iuncture ab a indicis
usq̄ ad illam diem dñicam in qua situantur festa mobilia
tot erunt dies cū hebdomadis p̄dictis. Tñ si festū mobile
est retro a indicis quot iuncture erūt retro tot dies defici

ent ab hebdomadis sicut qñ habemus. xvi. pro aureo numero & .e. pro lra dñicali tunc festa mobilia situantur sup e. indicis et ideo ab hebdomadis predictis debemus remouere tres dies & sic de aliis. Postea ponit unū notabile dicens q̄ quilibet .a. dat unam hebdomadam cū numerādo non debemus computare a indicis. quia est hebdomada. ¶ Cetera queq̄. Hic dicit auctor q̄ quelibet iunctura non tacta retro a indicis nisi tāgamus a indicis mouet. i. remouet unā diē. Et nota q̄ iūcture pollicis nō cōputantur hic.

Hebdomadas a nat pro festis indicis a dat
 Quatuor hinc septē tredecī octodecim viginti
 ¶ Anumquicūq̄ diem dat littera postea tacta
 ¶ A dabit hebdomadā tamē indicis a nisi tāgā.
 ¶ Citra queq̄ vacans iūctura diem mouet vna

¶ Hic docet inuenire terminū a pēthecoste usq̄ ad festū beati iohānis baptiste dicens q̄ si nos uelimus scire quot hebdomade sunt a pēthecoste usq̄ ad festū beati iohānis bap. debemus ponere sex hebdomadas supra g indicis & quot erūt iūcture usq̄ ad festū mobile tot dies debemus remoueri ab illis sex hebdomadis. Si uero festū sit citra g indicis tot debemus addere dies cū illis sex hebdomadis quot sunt iūcture citra g indicis & sic ista regula cōtraria ē regule p̄cedēti. ¶ A pēthecoste distat. Hic docet auctor inuenire terminū a pēthecoste usq̄ ad aduentū dñi. Et diuidit in duas. Primo facit qd̄ dictum est. Sc̄do ostendit ubi debemus incipere aduentum. Sc̄da Andree festo. Vnde nota q̄ .xxix. hebdomade p̄nt esse a pēthecoste usq̄ ad aduentū dñi & non plures: sed bñ pauiores & nō est curandū de diebus: qz nulli sūt dies imo hebdomada semp̄ pficit̄ eo q̄ ambo festa semp̄ sūt in die dñica Vñ si pēthecoste sit prope festū beati iohānis bap. tūc sūt

pauciores septimane a pentecoste usq; ad aduentum dñi.
Vnde semper a natiuitate beati Iohānis baptiste sunt. xxii.
septimane cū quinq; diebus. & ideo cum numeraueris de
tempore a pētechoſte ad natiuitatem beati Iohannis ba
ptiste leuiter poteris ſcire ebdomas a pentecoste ad ad
uentum dñi. Vnde. xxix. hebdomade uolunt poni ſupa. a
indicis. ſed quelibet .a. ab illa. a. usq; ad feſtum mobi'e re
mouet unam ſeptimanam nō curando de diebus ut dictū
eſt. ¶ Andree feſto. Hic docet autor inuenire diem adue
tus dñi dicēs. q; in die dñica propinquiori feſto beati An
dree ſituatur aduentus dñi ſiue illa dies dñica precedat ſi
ue ſequatur. & ſi in die dñica celebratur feſtum beati An
dree in illa die propria ſituatur aduentus dñi.

A pente feſtis ſic diſtant feſta Iohannis
Indicis hebdomadas 5 ſex dat ⁊ altera tollit
Ultra vel citra dic vt ſupra viceuerſa
A penes diſtat aduentus ⁊ inde triginta
Hebdo dat indicis ab tollit quelibet vnā
Andree feſto viciniōꝝ ordine quouis
Aduentum domini prima colit feria
Si cadat in lucem domini celebratur eadem
Diſtat ab aduentu domini ſic vera dies nat
Feſti iūctura dat mobilis hebdomodas tres
Donec b tacta det lucem littera queq;.

Anum diſcerne **E**n parte precedenti au
tor determinauit de tri
bus partibus principalibus ſui libri. Hic deter
minat de quarta & ultima. Et diuiditur in du
as. Primo facit quod dictū eſt. Secundo determinat de iei
uniis. Secuoda. Dat crux lucia. Et quia facit mentionē de
tēpore uideamus quid ſit tempus. Vnde dicit beatus au

gustinus. In tēpore sumus & in tēpore loquimur : & quid
 sit tempus ignoramus. Tempus est quo mūdus incipit &
 mundus finit. Vel sic. Tempus est pars eternitatis & cum
 hoc anni mensium ab hebdomadarū nel spaciū diurni cir
 ca diminutionē. Vel sic Tempus est mēsurā motus rerum
 mutabiliū quo mundus incipit & quo mundus finit. Tem
 pus est materia compoti. De diuisione temporis uisum est
 supra. Vnde antiqui compotiste annū diuiserunt in quatu
 or partes. s. in uer. estatē. autumnū. & hyemem. Quare
 sic uocatur ratio est. quia uer dicitur a uireo uires quia tūc
 omnia incipiūt uirere. Estas dicitur ab esu quia calidus est
 Autumnus grece dicitur uel interpretatur morbidū lati
 ne. quia multi morbi aperiuntur uel nascūtur. Hyems di
 citur ab hēmi quod est dimidiū quia uulgus annū diuidit
 in hyemem & estatē. In prima parte dicit auctor q̄ uer in
 cipit in Cathedra sancti Petri. & protenditur usq; ad festū
 sancti Urbani. Estas incipit in festo sancti Urbani. & pro
 tenditur usq; ad festum sancti Simphoriani. Autumnus in
 cipit in festo sancti Simphoriani & protenditur usq; ad fe
 stum sancti Clementis in quo festo incipit hyems. & du
 rat usq; ad festum cathedre sancti Petri: ubi uer incipit.
 Dat crux lucia. Hic determinat de ieiuniis. Et diuiditur
 in duas. Primo determinat de ieiuniis quatuor temporū
 Secundo de ieiuniis aliorum festorum. Secunda. Nat do
 mini pēthe. In prima parte dicit auctor q̄ post festū beate
 Lucie uirginis in hyeme. & post festū sancte Crucis in sep
 tembri. post Cineres. & post Penthecosten fiunt ieiunia. s.
 quarta & sexta feria & sabbato quia in quolibet istorū tem
 porū assignantur. Et ratio est. quia quēadmodū in uere oīa
 uirescunt debent uirere uirtutes. Alia ratio est quia per ie
 iuniū caro nostra temperatur & quia in uere abundat san
 guis qui est humor calidus & humidus ita in nobis nō po
 test temperare nisi per ieiuniū ideo sunt ieiunia ibidē con
 stituta. In estate sunt ieiunia quia illud tempus est feruidū
 & ita debemus esse feruidi in bonis operibus. Alia ratio

est quia in illo tempore regnat colera. s. humor qui est calidus & siccus specialiter in illo tempe abūdat. ideo in illo tempe sunt ieiunia ut cōparentur illi humori. s. colere. In autūno fiunt. quia illud tempus est fructuosum. & ideo in bonis opibus fructificare debemus. Alia ratio est. quia melancholia regnat tūc que est frigida & sicca. & in illo tempe semper abūdat. ideo ad temperandā illam melancholiā ieiuniū fit in autūno. In hyeme autē sunt ieiunia. quia sicut herbe & folia sunt mortue. ita in nobis uicia nostra annihilari debent. Alia ratio est. quia illud tempus est aquosū & frigidū. & ne in nobis superabūdet fleuma qui est color frigidus & humidus. ideo per ieiuniū in illo tempe carnē nostram macerare debemus ¶ Sed queritur quare ieiunia celebrātur tribus diebus. Dicendū q̄ hoc est p̄pter tria peccata mortalia euitāda que sunt principalia. s. que fiūt cogitatione uerbo & opere. ¶ Item nota q̄ quidā dicūt q̄ si natiuitas dñi celebratur in die lune uigilia debet ieiunari in hebdomada precedenti. s. in sabbato. Ratio est: quia uigilia dñi nō cadit in septimana illorū quatuor temporū hyemaliū. quia tempus quatuor temporū hyemaliū est signū tristicie. Vigilia autē signū est leticie. & propter hanc repugnantia ieiunia hyemalia & uigilia natiuitatis dñi non ceciderunt in eodem die. Sed hoc tempe presenti nō est in usu nostro quia quādo natiuitas domini est in die lune in sabbato precedenti est duplex ieiuniū. scilicet quatuor temporū & natalis dñi. & ista ieiunia assignantur per hunc uersum. Post pen. cru. & cetera. ¶ Et nota q̄ angaria dicitur ab angō angis. & uigeo uiges. Feria dicitur a ferio ris. quod est cesso cessas. quia in illis diebus nos debemus cessare ab omni peccato & malo opere.

Annū discerne per partes suntq̄ quaterne

Uer petro detur estas exinde sequetur

Hanc dabit urbanus autūnum simphozianus

Festum clementis hyemis caput est orientis

Gladit hyemis retro cathedrato samone petro
 Dat crux lucia cineres carismata dia
 Quod sit in angaria quarta sequens feria
 Post pen crux luci sunt quatuor tēpora anni.

Et domini penthe. Ista pars diuidi-
tur in quatuor par-

tes s̄m q̄ ponit quatuor notabilia. Secūda.
 In dies egros. Tercia. Si p̄ quīdenos. Quar-
 ta. Noscere si queris. In prima parte dicit auctor q̄ nos de-
 bemus ieiunare in uigiliis istorū festorū. I. in uigilia natalis
 dñi. in uigilia penthecostes. in uigilia beati iohānis bap̄ti-
 ste. beati laurentii. assumptiōis beate marie. & similiter in
 die luce in die marci euāgeliste. in uigilia apostolorū petri
 & pauli. & andree. in uigilia apostolorū symonis & iude.
 in uigilia beati mathei apostoli & euāgeliste. Sed queritur
 quare ieiunamus in die sancti marci & nō in uigilia. Ratio
 est quia in illa die portātur cruces & fiūt p̄cessionēs. ideo
 propter leuationes crucis preualet ieiunare in die marci q̄
 in uigilia cū cruces portentur circūcirca ecclesiā. Et no-
 ta q̄ beatus mathias nō habet ieiuniū quia non fuit de nu-
 mero duodecim apostolorū. Iacobus minor infra pascha oc-
 ciscus fuit & eius festum celebratur octo Kalēdas augusti p̄-
 pter ecclesie dedicationē. etiā in festo beati bartholomei
 nō ieiunamus. quia fuit excoriatus. & non est nobis certū
 qua die mortuus est. In uigilia beati thome nō ieiunamus
 quia est in aduentu dñi. etiam nō est consuetū ieiunare de
 beato iohāne. quia est post natiuitatē dñi. igitur & cetera.

Nat domini pentheq̄ iohan lau sūptio sancta
 Istis uigiliis ieiunemus luceq̄ marci
 Petrus et andreas paulus cū simone iudas
 Et ieiunemus nos admonet atq̄ matheus

Hic docet auctor iē
Inde dies egros. iunare dies egros p. xii
dictiones quarum prima deseruit ianuario. se
cunda februario. & sic de aliis. ita q̄ pro solo
mense debemus capere primas sillabas cuiuslibet dictio
nis & ex illis duabus sillabis capere duas primas lras. & si
sint plures sillabe q̄ due hoc est causa metri: nec debes de
his curare. quia non sunt de proposito. Vnde dico q̄ nos
debemus capere primā litterā cuiuslibet duarū primarū
sillabarū & quota est prima littera prime sillabe in alphas
beto. tāta est dies egyptiaca in illo mēse computādo a capi
te eiusdē. Item quota est prima littera secūde sillabe in al
phabeto. tāta est dies egyptiaca in illo mēse cōputando re
trograde uel retrocedēdo. ¶ Et nota q̄. h. pro littera nō est
cōputāda ¶ Item nota q̄ prima littera prime sillabe cōpu
tatur ad talē notificationē in principio mēsis. sed prima lit
tera sc̄de sillabe seruit eidē mensi quantū ad finē eius. Si
autē fuerint plures sillabe q̄ due. nihil faciūt nisi quātū ad
perfectionē uersus. Sed uidetur q̄ nō sint nisi. x. dies egypt
ptiaci. qm̄ isti dies dicūtur a plagis quas in illis diebus de
us misit in egyptū ppter maliciā pharaonis & gentis sue.
Sed solū fuerūt decē plage ergo erunt solū decē dies egypt
ptiaci. Dicendū est q̄ non sunt nisi decē p̄cipales. sed ta
men nō sunt duodecim tam p̄cipales q̄ minus p̄cipa
les. ¶ Item nota q̄ sc̄dm quosdā isti dies uocātur egri. quia
in illis diebus si quis inciperet egrotari fm̄ illos oportet
mori. Tamen illud est falsū & contra fidem catholicā. sed
dicūtur egri. quia in illis diebus nō licet alicui minui san
guinē eius. sed non est ppter hoc. quin in illis diebus tamē
bonū fleubothomiū. sed propter suspicionē remouendā.
quoniā aliqui antiq̄ faciebāt se minui sanguinē in illis die
bus ad sacrificandū plutoni. i. deo infernali. ideo phibitū
fuit ne aliquis in illis diebus sanguinē suū faceret minui ne
plutoni uideretur sacrificare. & hoc phibet qui dicit kalē
das mensiū. nec dies egyptiacos obseruare debetis. ¶ Et

nota q̄ antiqui dicunt horas esse in illis diebus in quibus
 horis si aliquis minueret sanguinem suū cito morte cade-
 ret sed hoc est falsum.

Inde dies egros per versus noueris istos
Elugurio decies audito lumine clangor
Linquit olens abies colit colus ercula gallus
Omnibus in reliquis sed nō hic h numerabis.

Mefalus. ¶ In istis duobus uersibus sunt .xii. dictio-
 nes mēsis deseruētēs. prima primo. se-
 cūda secūdo. Vnde per primā litterā prime sillabe cuiusli-
 bet dictionis habemus in qua hora deus misit plagā super
 egyptiacos a capite mēsis. uerbi gratia. mefalus est prima
 dictio que deseruit ianuario accipiamus in qua est cōputā-
 da. xii. a lra in alphabeto. ergo in .xii. hora misit deus plagā
 sup egyptiacos i primo die egyptiaco ianuarii. Similiter in
 prima lra secūde sillabe eiusdem dictionis que est. f. & est
 sexta in alphabeto. ergo in sexta misit deus plagam super
 egyptiacos in septima die ianuarii in fine cōputādo anno
 retrograde. ita q̄. h. pro littera cōputatur. & sic de aliis q̄
 autem sint. x. plage principales patet per hos uersus. Pri-
 ma rubeus unda ranarū plaga secunda. In culex tristis pu-
 nisca notantur in istis. Quinta pecus sternit. sed uiscera se-
 xta crepauit. Inde subit grando post brucus dente nephan-
 do. Nouem tegit solem prauā tegit ultima prolem.

Mefalus illud habet armatos filia fidus
Minus agit sedet ekalos iesibus aufert

¶ Hic determinat auctor
Iper quidenos. de inditiōe. Et diuiditur
 in duas. Primo docet inuenire inditionem. Se-
 cundo docet eius renouationē. Secunda dum

reddit october. Sed quia fecit mentionem de inditione. uideamus quid sit inditio. Vnde inditio est spacium quindecim annorum ad habendum consuetudinem romanorum. temporis inditio cepit initium a romanis. quia cum ipsi totum mundum subiugarent edictum fecerunt quod omnes homines de quacunque provincia in quindecim annis tria persoluerent tributa sub tali conditione. quod in fine primi lustri persoluerent es ad arma fabricanda. in fine secundi argentum ad persoluedos milites. et in fine terti aurum ad ponendum in erario communi uel in gazophylatio. Et dicitur gazophylatio a gaza ze. & philax quod est seruare. quia ibi ponuntur & seruantur gaze congregate. Aut potest inditio nominari totus numerus quindecim annorum. & reuertitur in quindecimo anno ad primum. & erat tante memorie apud romanos quod nullum pactum nullumque finem priuilegium esset uel stabile nisi attribueretur annus inditionalis & fecerunt. ut facta inditione memoria haberetur eorum. Et dicitur inditio ab indico cas. & sic uisum est quod sit inditio. Vnde nota quod annus domini diuisus per quindecim tribus additis qui iam transierunt quando natiuitas manifesta fuit in hoc seculo possumus habere inditionem cuiuslibet anni ex residuo talis diuisionis & si nihil restat ex tali diuisione: tunc sumus in quatuordecimo anno inditionis. Postea dicit quod in octobri semper renouatur inditio in octaua Kalenda octobris que situatur in septembri in septima die ante septembrem: & ita consueuerunt romani. Postea dicit quod de mille diuisis per quindecim remanent. x. & ex centum. x. ¶ Item nota quod propter iuuenes inditio semper habetur in preuidendo annos domini per quindecim. & illud quod nequit partiri per quindecim tribus annis additis erit inditio quia semper cum hoc quod remanet debemus addere tres annos: uel aliter non haberemus computum.

Si per quindenos domini diuiseris annos
His tres adiungens inditio sit tibi presens

Dāt centū gentos tibi mille decē quoq; reddit
Dum redit october inditio fit noua semper
Quatuor atq; tribus ipsi prelata diebus

Nunc sequitur u'ti-
mum capitulum illi-
us libri in quo auctor docet inuenire litteraz
tabularem cuiuslibet anni. & quia regule sūt
tradite confuse in compoto ad inueniēdum festa mobilia
ad notitiam temporis. ideo subiūgit auctor de tabulis. Pri-
mo dans regulam generalem ad omnes terminos in qui-
bus per unam solam litterā festa mobilia & multa alia pos-
sumus scire uel iuenire. ¶ Nota q; eadem materia compo-
ti precedens & eadē intentio est hic. sed melior est utilitas
huius notabilis. quia sub breuitate multa hic ponūtur q; p-
lix in p̄dictis ponūtur. Et potest diuidi in duas. Primo do-
cet inuenire duo alphabeta. Sc̄do docet illorū ualorē. Sc̄da
B. sex h̄c bdomadas. Itē primo docet alphabeta. Sc̄do do-
cet situare illa in sinistra manu. Sc̄da. Indicis incipiet. Item
in duas. Primo facit q; dictum est. Secundo ponit differen-
tiam inter illa duo alphabeta siue inter litteras illorum. Se-
cunda. Primum finit. Ea illa diuiditur in duas s̄m q; ponit
duas differentias. Secunda. Vel prime nigre. In prima par-
te dicit auctor q; si tu uelis scire que littera sit tabularis de-
bes cognoscere duo alphabeta. Deinde dicit q; littere pri-
mi debent habere unū punctum post se sed littere secundi
alphabeti debent habere ante se. & hoc modo differūt illa
duo alphabeta. Deinde ponit aliam differentiam dicens.
q; littere primi debent esse nigre. & littere secundi debent
esse rubee. Postea dicit q; primum incipitur per .b. & fini-
tur in .u. & secundum incipit per .a. & finitur in .q. ita q; .b.
pro littera computatur. ¶ Indicis incipiet. Hic docet au-
ctor situationē illorum alobabetorum dicens. q; primo in-
cipit in radice indicis & ibi .b. ponitur pro prima littera pri-
mi alphabeti. & situantur littere sequentes in iuncturis in

501
dicis medii & medici usq; ad sextam iuncturam eiusdem
medici in qua situatur prima littera secundi alphabeti scili
cet. a. & situantur ista duo alphabeta in iuncturis interiori
bus & exterioribus quatuor digitorum computando ori
mas iuncturas interiores indicis. & postea exteriores. & si
militer in aliis digitis. ita q; scdm alphabetū finit in grossa
radice indicis post aureū numerū. Dicit auctor q; littera ta
bularis siue sit primi alphabeti siue secūdi cadens supra lit
terā dominicalē post aureū .i. post iuncturam in qua situa
tur numerus aureus est littera tabularis anni in quo sumus

Noscere si queris que littera sit tabularis
Alphabeta duo debes cognoscere primo
B post pūct primū sed apzī pūct esto secūdū
El prime nigre fiant rubeq; secunde
Primū finit in u reliquā se terminat in q
Indicis incipiet ra primum sexta secundum
Incipiet medici post aurum tangere lucem
Que domini poterit hec littera sit tabularis.

Respondeo. **H**ic docet auctor
Sex hebdomadas. ualorē alphabetorū
dicens. qñ. b. primi a. phabeti est littera tabula
ris habemus in illo anno sex hebdomadas &
tres dies inter natiuitatē dñi & brādones qñ. f. septē qñ. n
octo. qñ. u. nouē. & iste lre sunt primi alphabeti. qñ. g. secū
di alphabeti est lra tabularis hēmus. x. qñ. o. xi. & sic habe
mus regulas principales tabulares. quarū quatuor sunt pri
mi alphabeti. scz. b. f. a. &. u. & due secundi uidelicet. g. &
o. Alie autem littere sequentes istas litteras principales ad
dūt tot dies quot sunt littere post litterā principalē. quādo
aliqua littera nō principalis est tabularis. tunc sunt tot septi
mane a natiuitate domini usq; ad quadragesimā quot erūt
si littera principalis precedens illam uersus principalem

esset tabularis cū tot diebus sunt quot sunt littere ab illa lit-
tera principali pcedente usq; ad lram tabularē. tamē in an-
no bisextili debet semper addi una dies ppter bisextū.

B sex hebdomadas f septenas dat n octo
Usq; nouē g secūda decē quibus o dedit vnā
Addidit hebdomadas b dies tres diciales
Littera queq; sequens premissis addit vnū
Anno bisexti vult vna dies superaddi

Laus deo.

Que uix antiqui potuerunt scribere libris
Decurrendo polum constanti mente rotandū
Aereasq; domos temptando & sydera cuncta
Queq; fluūt ex his & quomodo sol moueatur
Intus habes collecta breui compendio & arte.

Diuisio libri.

Quatuor in libro partes non te latet esse
Quarum prima notat quis solis circulus extat
Altera demonstrat quo ciclo luna mouetur
Tercia festa docet que continuo uariatur
Quartaq; temporibus partitur quatuor annum

Diffinitio cicli solaris

Est spacium ciclus solaris quo peragrandō
Ciclum signiferum complet septem quater annos
Sol: & idem punctum cursum petit unde recessit
Hos annos domini clare tibi littera monstrat
Quos in iuncturis debes numerare sinistre

Diffinitio cicli lunaris.

Ciclus lunaris denos nonos habet annos
Est sic est spacium annorum quo luna mouendo
Denos & nonos redeundo perficit annos
Orbis lunaris minor est q̄ solis & ex hoc
Tempore: transit cursum sibi luna minori

Diffinitio festi mobilis & festi fixi

Quod certum nec habet nec habere locum ualet illud
Absq; aliquo dubio tu festum mobile dicas
Queq; locum remanent certum sibi fixa uocabis
Inter mobilia dicas semper fore quinq;
Fixa sed in numero non sunt facili ad numerandū

De quattuor tpiibus anni &
primo de uere.

Verq; nouū stabit cinctum florente corona
Pingens purpureo uernantia prata colore
Ver placidum uario nectit de flore coronas
Vere nono letis decorantur floribus arua

Veris honos tepidum floret uere omnia ridente
De estate.

Stabat nuda etas & spicea ferta gerebat
Horrida ethiopsis signis imitata figuram
Scindit agros estas plebeis ignibus ardens
Frugiferis aruis fert estas turrida messes
Flamina ceres estatis: habet sua tempore regna

De autumno.

Stabat & autumnus calcatis sordibus uuis
Labra per autumnū musto spumantia feruent
Pomifer autumnus tenero dat palmite fructum
Vite coronatas autumnus degrauat ulmos
Fecundos autumnne latus de uitibus imples

De hyeme.

Stabat hyems glacie canos hirsuta capillos
Cuius nix humeros circundat flumina montem
Precipitant semperq; riget glacie horrida barba
Albentes hec durat aquas & flumina nectit
Tristis hyems niueo montes uelamine uescit.

De duodecim signis.

Signorum principes aries & taurus urna
Tindaride inuenies & feruida brachia cancri
Herculeusq; leo nemeae pavor almaq; uirgo
Libra iugo equali pendens & scorpius acer
Centaurusq; senex chiron & cornua capri
Dilectusq; ioui puer & duo sydera pisces.

De eisdem signis.

Corniger in primis aries & corniger alter
Taurus: item gemini: sequitur quos cancer adustus
Terribilisq; fere species & iusta puella
Libra simul nigrumq; ferens in acumine uirtus
Centareusq; biformis adest pelagiq; puella
Et qui portat aquam puer urniger & duo pisces.

Finis.

Littere tabulares	Aureus numerus	Littere dominicales	Septuagesime	Quadragesime	Festa pasche	Rogationes	Pentecostes
b	xvi	d	Ianu. xviii	Febru. viii	Mar. xxii	Apri. xxvi	Mat. x
c	v	e	xix	ix	xxiii	xxvii	xi
d	xiii	f	xx	x	xxiiii	xxviii	xii
e	ii	g	xxi	xi	xxv	xxix	xiii
f		a	xxii	xii	xxvi	xxx	xiiii
g	x	b	xxiii	xiii	xxvii	Mañ.i.	xv
h		c	xxiiii	xiiii	xxviii	ii	xvi
i	xviii	d	xxv	xv	xxix	iii	xvii
k	vii	e	xxvi	xvi	xxx	iiii	xviii
l		f	xxvii	xvii	xxxi	v	xix
m	xv	g	xxviii	xviii	Apri.i.	vi	xx
n	iiii	a	xxix	xix	ii	vii	xxi
o		b	xxx	xx	iii	viii	xxii
p	xii	c	xxxi	xxi	iiii	ix	xxiii
q	i	d	Febru.i.	xxii	v	x	xxiiii
r		e	ii	xxiii	vi	xi	xxv
s	ix	f	iii	xxiiii	vi	xii	xxvi
t		g	iiii	xxv	viii	xiii	xxvii
u	xvii	a	v	xxvi	ix	xiiii	xxviii

Littere tabulares

A
b
c
d
e
f
g
h
i
k
l
m
n
o
p
q
r
s
t
u

Littere tabulares

Aureus numerus

Littere dñicales

Septuagesime

Quadragesime

Festa Pasche

Rogationes

Pentecostes

	Feb.	Feb.	Ap.	Mail		
A	vi	b vi	xxvii	x	xv	xxix
b		c vii	xxviii	xi	xvi	xxx
c	xiii	d viii	mar. i.	xii	xvii	xxxi
d	ii	e ix	ii	xiii	xviii	lun. i.
e		f x	iii	xiiii	xix	ii
f	xi	g xi	iiii	xv	xx	iii
g		a xii	v	xvi	xxi	iiii
b	xix	b xiii	vi	xvii	xxii	v
i	viii	c xiiii	vii	xviii	xxiii	vi
k		d xv	viii	xix	xxiiii	vii
l		e xvi	ix	xx	xxv	viii
m		f xvii	x	xxi	xxvi	ix
n		g xviii	xi	xxii	xxvii	x
o		a xix	xii	xxiii	xxviii	xi
p		b xx	xiii	xxiiii	xxix	xii
q		c xxi	xiiii	xxv	xxx	xiii

Hec precedens tabula ualet ad sciendū que l̄ra sit ta-
bularis in primo ordine. In secundo quis numerus
aureus. In tertio que l̄ra dñicalis. In quarto in quo
mēse & quota mensis erit septuagesima. In quinto in quo
mense & quota mēsis erit quadragesima. In sexto in quo
mense & quota mensis erunt rogatiōes. In ultimo in quo
mense & quota mensis erit penthecostes. Vnde aduer-
tēdum q̄ pro intelligentia eiusdem tabule presupponitur
per tabulam precedentem positā in suo loco in p̄senti ope-
re in quoto anno circulari sumus. i. quot habemus pro nu-
mero aureo: & quam l̄ram dñicalem habemus: & deinde
oportet respicere ubi est ille numerus aureus in secūda li-
nea & ita ad l̄ram dñicalem sequentem predictū numerū
aureū: & directe procedere per ordinem sc̄dm predicta
festa. Sed est aduertendum q̄ nos non debemus accipere
l̄ram dñicalem si directe ponatur post predictum numerū
aureū in anno non bissextili. Et in anno bissextili non de-
bemus capere litterā dñicalem si immediate sequatur p̄dictū
numerū aureū. sed debemus recurrere ad l̄ram dñicalem
sitā ī secūdo loco post p̄dictū numerū aureū. Similiter est
aduertendū q̄ in unoquoq; anno bissextili pro .lxx. & .xl.
si ipsa requirat debemus manere sup priori littera: & pro
aliis festis scilicet pasche. penthecostes. & rogationibus de-
bemus ascēdere ad superiorem l̄ram predictę prioris: que
littera erit dñicalis pro predictis ultimis festis mobilibus.

¶ Liber Compoti cū cōmento finit feliciter Im-
pressus Rome per Andream Fritag de Argen-
tina. Anno a natiuitate domini. Millesimo qua-
dringentesimo nonagesimotertio. Die uero. x.
Iunii. Sedente Alexandro sexto Pont. Max. au-
no eius primo.

¶ Laus deo.

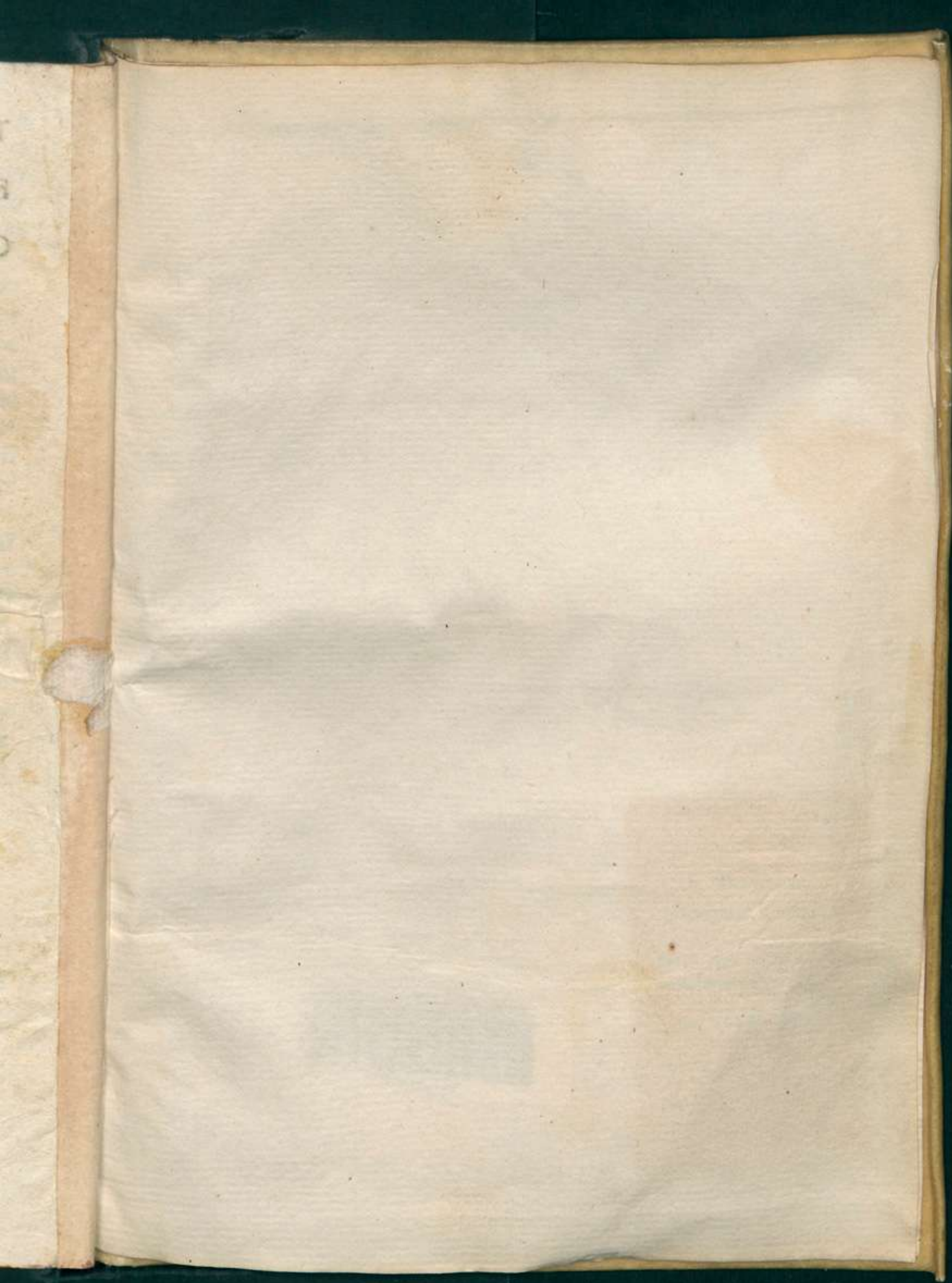
Tempora cum causis p̄hebi p̄hebeq̄ calendas
 Bisextum & ciclos edocet iste liber
 Excitere ut ualeat priscorum tempore densas
 Erroris nebulas aura benigna fugat
 Octo manus patule monstrant o contio cleri,
 Tende tuas propere largiter ista pete.
 Hec. B. S.

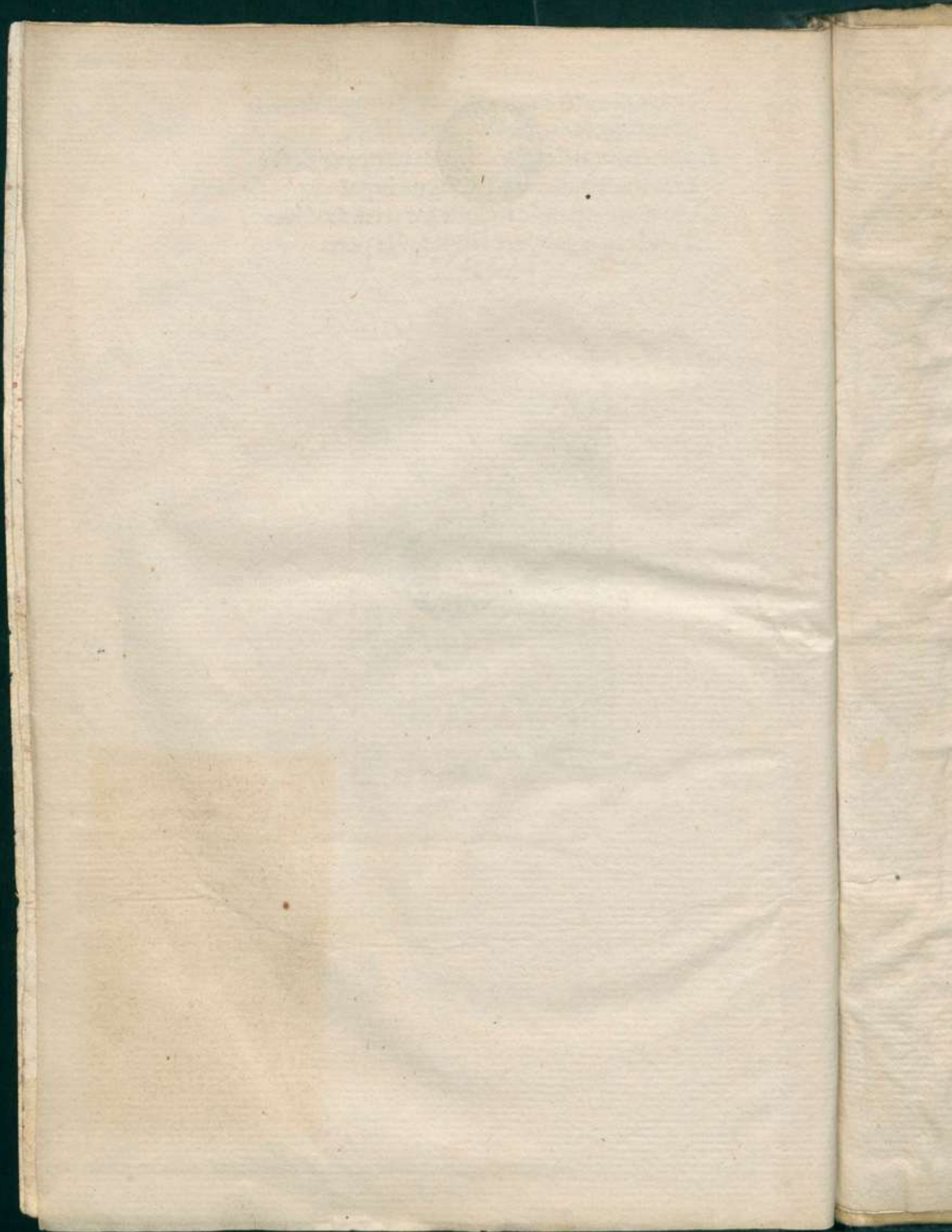

190

Tempora cum caelestibus signis
 concordant & cetera
 Excurrete ut nunc
 Erroris nebulas
 Oportet manus pariter monstrare & conuoluerit
 Tandem nos speret laqueus iste perire
 Hec B. Z.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001959049

80
/

INSTITUT
D'ESTUDIS CATALANS
—
BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Núm. 45.652
Armari Inc.
Prestatge 55

